

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2025-2026

13 FEBRUARI 2026

Voorstel van resolutie teneinde meer rekening te houden met milieufactoren in de strijd tegen borstkanker

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt H/1 (nieuw) invoegen, luidende:

«H/1. gelet op de vele en onderling samenhangende factoren die kanker veroorzaken en op de noodzaak van een alomvattende en geïntegreerde aanpak in een langetermijnvisie, om de samenhang, doeltreffendheid en duurzaamheid van het beleid inzake preventie, opsporing en behandeling te waarborgen, zowel op gezondheids- als op milieugebied;».

Verantwoording

De experten, inzonderheid professor R. M. Van den Broecke (medisch expert, *Think Pink*) en de heer Van den Bulcke (diensthoofd van het Kankercentrum, Sciensano), hebben gewezen op de lange termijn. Er moet verder gekeken worden dan 2025-2026, zoals de tekst nu vooropstelt.

Zie:

Documenten van de Senaat:

8-87 – 2024/2025:

Nr. 1: Voorstel van resolutie.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2025-2026

13 FÉVRIER 2026

Proposition de résolution visant à une meilleure prise en compte des facteurs environnementaux dans la lutte contre le cancer du sein

AMENDEMENTS

N° 1 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point H/1 (nouveau) rédigé comme suit:

«H/1. considérant les déterminants multiples et interdépendants qui provoquent le cancer et la nécessité d'une approche globale et intégrée, inscrite dans une vision à long terme, pour garantir la cohérence, l'efficacité et la durabilité des politiques de prévention, de dépistage et de prise en charge, tant sur le plan sanitaire qu'environnemental;».

Justification

Les experts, principalement le professeur R. M. Van den Broecke (expert médical – *Think Pink*) et M. Van den Bulcke (directeur du Centre du cancer – Sciensano), ont évoqué le long terme. Il convient d'aller au-delà de l'horizon 2025-2026 initialement formulé dans le texte.

Voir:

Documents du Sénat:

8-87 – 2024/2025:

N° 1: Proposition de résolution.

Nr. 2 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/1 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/1. overwegende dat er behoefte is aan degelijke, geïntegreerde en duurzame kennis om inzicht te krijgen in de complexe verbanden tussen blootstelling aan milieuverontreiniging, biologische mechanismen en het ontstaan van kanker, en dat het belangrijk is om biomonitoring bij de mens te versterken, milieu- en gezondheidsgegevens beter op elkaar af te stemmen, langdurig interdisciplinair onderzoek te ondersteunen en burgerparticipatie te bevorderen om het overheidsbeleid te onderbouwen;».

Verantwoording

Deze toelichtingen zijn gegeven tijdens de uiteenzettingen van mevrouw E. Den Hond, de heer M. Van den Bulcke en professor R. Van den Broecke. Een beter begrip van de verbanden tussen blootstelling aan milieuverontreiniging en kanker vereist een grondigere biomonitoring, de integratie van milieu- en gezondheidsgegevens, interdisciplinair onderzoek op lange termijn en burgerparticipatie om het overheidsbeleid doeltreffend te onderbouwen.

Nr. 3 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/2 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/2. overwegende dat milieufactoren bijdragen aan het risico op kanker, waaronder borstkanker, en dat zij afhankelijk zijn van collectieve keuzes en overheidsverantwoordelijkheden, waardoor hun integratie in preventiestrategieën onontbeerlijk is als aanvulling op maatregelen die betrekking hebben op de individuele levensstijl;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt sluit aan bij de hoorzitting van professor W. Tjalma, adjunct-diensthoofd gynaecologische oncologie van het Universitair Ziekenhuis (UZ) Antwerpen. Milieufactoren die bijdragen aan het risico op kanker zijn een zaak van collectieve keuzes en overheidsverantwoordelijkheden en moeten worden opgenomen in preventiestrategieën als aanvulling op maatregelen over de individuele levensstijl.

Nr. 4 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/3 (nieuw) invoegen, luidende:

N° 2 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/1 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/1. considérant la nécessité d'une production de connaissances robustes, intégrées et durables pour la compréhension des liens complexes entre expositions environnementales, mécanismes biologiques et surveillance des cancers, ainsi que l'importance de renforcer la biosurveillance humaine, de mieux articuler les données environnementales et sanitaires, de soutenir une recherche interdisciplinaire à long terme et de favoriser la participation citoyenne pour éclairer l'action publique;».

Justification

Ces explications ont été fournies lors des interventions de Mme E. Den Hond, de M. M. Van den Bulcke et du professeur R. Van den Broecke. Une meilleure compréhension des liens entre expositions environnementales et cancer nécessite un renforcement de la biosurveillance, l'intégration des données environnementales et sanitaires, la recherche interdisciplinaire à long terme et la participation citoyenne pour éclairer efficacement les décisions publiques.

N° 3 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/2 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/2. considérant la contribution des facteurs environnementaux au risque de cancer, y compris du cancer du sein, et leur dépendance vis-à-vis de choix collectifs et de responsabilités publiques, rendant leur intégration dans les stratégies de prévention indispensable en complément des actions portant sur le mode de vie individuel;».

Justification

Ce nouveau point est en adéquation avec l'audition du professeur W. Tjalma du service d'oncologie gynécologique de l'UZ Antwerpen. Les facteurs environnementaux contribuant au risque de cancer relèvent de choix collectifs et de responsabilités publiques, et doivent être intégrés aux stratégies de prévention en complément des actions sur le mode de vie individuel.

N° 4 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/3 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/3. overwegende dat het verminderen van de blootstelling van de bevolking aan schadelijke stoffen voordat er biologische schade optreedt, de meest doeltreffende en duurzame manier is om de volksgezondheid te beschermen, met name tegen stoffen waarvan bekend is of vermoed wordt dat ze kankerverwekkend of hormoonverstorend zijn;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt vloeit voort uit de hoorzitting met professor W. Tjalma, adjunct-diensthooft gynaecologische oncologie van het UZ Antwerpen. De blootstelling van de bevolking aan schadelijke stoffen verminderen voordat er biologische schade optreedt, is de meest doeltreffende en duurzame manier om de volksgezondheid te beschermen, met name tegen kankerverwekkende of hormoonverstorende stoffen.

Nr. 5 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/4 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/4. overwegende dat de bevolking wordt blootgesteld aan meerdere chemische stoffen tegelijk, die samen de toxiciteit kunnen verhogen en de gezondheidsrisico's vergroten; dat een afzonderlijke beoordeling van deze stoffen ontoereikend is om de werkelijke blootstellingsomstandigheden correct weer te geven, waardoor bij de risicobeoordeling en de vaststelling van milieunormen rekening moet worden gehouden met zogenaamde «cocktaileffecten»;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt is ingegeven door de hoorzitting met mevrouw E. Den Hond, projectcoördinator van Steunpunt Milieu en Gezondheid, Provinciaal Instituut voor hygiëne (PIH) van Antwerpen. De blootstelling van de bevolking aan meerdere chemische stoffen tegelijk kan de gezondheidsrisico's vergroten. Bij de risicobeoordeling en de ontwikkeling van milieunormen moet dan ook rekening worden gehouden met «cocktaileffecten».

Nr. 6 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/5 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/5. overwegende dat het lichaam tijdens bepaalde levensfasen, zoals zwangerschap, peuterjaren, kindertijd en adolescentie, extra kwetsbaar is voor blootstelling aan omgevingsfactoren;».

«I/3. considérant la réduction de l'exposition de la population aux substances nocives avant l'apparition de toute atteinte biologique comme le moyen le plus efficace et le plus durable de protection de la santé publique, en particulier face aux substances reconnues ou suspectées d'être cancérogènes ou perturbatrices endocriniennes;».

Justification

Ce nouveau point découle de l'audition du professeur W. Tjalma du service d'oncologie gynécologique de l'UZ Antwerpen. La réduction de l'exposition de la population aux substances nocives avant toute atteinte biologique constitue le moyen le plus efficace et durable de protection de la santé publique, notamment pour les substances cancérogènes ou perturbatrices endocriniennes.

N° 5 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/4 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/4. considérant l'exposition simultanée de la population à de multiples substances chimiques dont les effets combinés peuvent renforcer la toxicité et accroître les risques sanitaires, et l'insuffisance d'une évaluation isolée de ces substances pour refléter adéquatement les conditions réelles d'exposition, rendant nécessaire la prise en compte des effets dits «cocktails» dans l'évaluation des risques et l'élaboration des normes environnementales;».

Justification

Ce nouveau point s'inspire de l'audition de Mme E. Den Hond (coordinatrice de projet, Institut provincial d'hygiène, Anvers (PIH), Service environnement et santé). L'exposition simultanée de la population à de multiples substances chimiques peut accroître les risques sanitaires, et il est donc nécessaire de prendre en compte les effets «cocktails» dans l'évaluation des risques et l'élaboration des normes environnementales.

N° 6 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/5 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/5. considérant la vulnérabilité accrue de l'organisme aux expositions environnementales lors de certaines périodes de la vie, telles que la grossesse, la petite enfance, l'enfance et l'adolescence;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt is met name gebaseerd op de uiteenzettingen van professor W. Tjalma en mevrouw E. Den Hond. Bepaalde levensfasen, zoals zwangerschap, kindertijd en adolescentie, gaan gepaard met een verhoogde kwetsbaarheid voor blootstelling aan omgevingsfactoren.

Nr. 7 VAN MEVROUW **EL YOUSFI** C.S.

In de considerans een punt I/6 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/6. gelet op de bewezen risico's voor de menselijke gezondheid, de biodiversiteit en de ecosystemen als gevolg van luchtverontreiniging, het gebruik van pesticiden en de aanwezigheid van per- en polyfluoralkylstoffen (PFAS), zware metalen en plastificeermiddelen;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt vloeit met name voort uit de uiteenzettingen van professor W. Tjalma en mevrouw E. Den Hond. Luchtverontreiniging, het gebruik van pesticiden, per- en polyfluoralkylstoffen (PFAS), zware metalen en plastificeermiddelen vormen bewezen risico's voor de gezondheid en het milieu, en om ze te verminderen is een gecoördineerd overheidsbeleid nodig dat in overeenstemming is met nationale en internationale verbintenissen.

Nr. 8 VAN MEVROUW **EL YOUSFI** C.S.

In de considerans een punt I/7 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/7. overwegende dat de vermindering van deze bronnen van verontreiniging past in het kader van de nationale en internationale verbintenissen inzake milieubescherming en volksgezondheid, alsook in het kader van de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt vloeit met name voort uit de uiteenzettingen van professor W. Tjalma en mevrouw E. Den Hond. Luchtverontreiniging, het gebruik van pesticiden, PFAS, zware metalen en plastificeermiddelen vormen bewezen risico's voor de gezondheid en het milieu, en om ze te verminderen is een gecoördineerd overheidsbeleid nodig dat in overeenstemming is met nationale en internationale verbintenissen.

Justification

Ce nouveau point s'appuie notamment sur les interventions du professeur W. Tjalma et de Mme E. Den Hond. Certaines périodes de la vie, comme la grossesse, l'enfance et l'adolescence, correspondent à des phases de vulnérabilité accrue aux expositions environnementales.

N° 7 DE MME **EL YOUSFI** ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/6 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/6. considérant les risques avérés pour la santé humaine, la biodiversité et les écosystèmes résultant de la pollution de l'air, de l'usage de pesticides et de la présence de substances per- et polyfluoroalkylées (PFAS), de métaux lourds et de plastifiants;».

Justification

Ce nouveau point découle notamment des interventions du professeur W. Tjalma et de Mme E. Den Hond. La pollution de l'air, l'usage de pesticides, les PFAS, les métaux lourds et les plastifiants constituent des risques avérés pour la santé et l'environnement, et leur réduction nécessite des politiques publiques coordonnées, conformes aux engagements nationaux et internationaux.

N° 8 DE MME **EL YOUSFI** ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/7 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/7. considérant la réduction de ces sources de pollution qui s'inscrit dans les engagements nationaux et internationaux en matière de protection de l'environnement et de santé publique, ainsi que dans les objectifs de développement durable;».

Justification

Ce nouveau point découle notamment des interventions du professeur W. Tjalma et de Mme E. Den Hond. La pollution de l'air, l'usage de pesticides, les PFAS, les métaux lourds et les plastifiants constituent des risques avérés pour la santé et l'environnement, et leur réduction nécessite des politiques publiques coordonnées, conformes aux engagements nationaux et internationaux.

Nr. 9 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/8 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/8. overwegende dat er behoefte is aan een krachtiger en gecoördineerd overheidsbeleid om de blootstelling van de bevolking en het milieu aan deze schadelijke stoffen te beperken;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt vloeit met name voort uit de uiteenzettingen van professor W. Tjalma en mevrouw E. Den Hond. Luchtverontreiniging, het gebruik van pesticiden, PFAS, zware metalen en plastificeermiddelen vormen bewezen risico's voor de gezondheid en het milieu, en om ze te verminderen is een gecoördineerd overheidsbeleid nodig dat in overeenstemming is met nationale en internationale verbintenissen.

Nr. 10 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/9 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/9. overwegende dat bepaalde categorieën personen (als gevolg van geografische, sociale en economische factoren) in grotere mate worden blootgesteld aan risico's in verband met vervuiling, chemische stoffen en milieuhinder;».

Verantwoording

De toevoeging van dit nieuwe punt vloeit voornamelijk voort uit de toelichting van het Steunpunt Milieu en Gezondheid. De milieueffecten zijn ongelijk verdeeld en nadeliger voor sociaal en economisch kwetsbare bevolkingsgroepen, waardoor gerichte preventie- en voorlichtingsmaatregelen nodig zijn, die onder de verantwoordelijkheid van het overheidsbeleid en niet van individuen vallen.

Nr. 11 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/10 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/10. gelet op de onevenredige gevolgen voor de gezondheid die voortvloeien uit deze verhoogde blootstelling en op de rol ervan bij het vergroten van de ongelijkheden op gezondheidsgebied;».

N° 9 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/8 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/8. considérant la nécessité de politiques publiques renforcées et coordonnées pour limiter l'exposition de la population et des milieux naturels à ces substances nocives;».

Justification

Ce nouveau point découle notamment des interventions du professeur W. Tjalma et de Mme E. Den Hond. La pollution de l'air, l'usage de pesticides, les PFAS, les métaux lourds et les plastifiants constituent des risques avérés pour la santé et l'environnement, et leur réduction nécessite des politiques publiques coordonnées, conformes aux engagements nationaux et internationaux.

N° 10 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/9 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/9. considérant l'exposition accrue de certaines catégories de personnes (en raison de facteurs géographiques, sociaux et économiques) aux risques liés à la pollution, aux produits chimiques et aux nuisances environnementales;».

Justification

L'ajout de ce nouveau point découle principalement des explications du *Steunpunt Milieu en Gezondheid*. Les impacts environnementaux sont répartis de manière inégale et exposent davantage les populations socialement et économiquement vulnérables, nécessitant des mesures de prévention et d'information ciblées, dont la responsabilité incombe aux politiques publiques et non aux individus.

N° 11 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/10 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/10. considérant les effets sanitaires disproportionnés résultant de cette exposition accrue et sa contribution au creusement des inégalités de santé;».

Verantwoording

De toevoeging van dit nieuwe punt vloeit voornamelijk voort uit de toelichtingen van het Steunpunt Milieu en Gezondheid. De impact van het milieu is ongelijk verdeeld en stelt sociaal en economisch kwetsbare bevolkingsgroepen in sterkere mate bloot, waardoor er nood is aan gerichte preventie- en voorlichtingsmaatregelen, waarvoor het overheidsbeleid, en niet het individu, verantwoordelijk is.

Nr. 12 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/11 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/11. gelet op de noodzaak van specifieke preventie- en voorlichtingsmaatregelen voor sociaal en economisch kwetsbare bevolkingsgroepen om hun blootstelling aan milieurisico's te verminderen;».

Verantwoording

De toevoeging van dit nieuwe punt vloeit voornamelijk voort uit de toelichtingen van het Steunpunt Milieu en Gezondheid. De impact van het milieu is ongelijk verdeeld en sociaal en economisch kwetsbare bevolkingsgroepen zijn in sterkere mate blootgesteld, waardoor er nood is aan gerichte preventie- en voorlichtingsmaatregelen, waarvoor het overheidsbeleid, en niet het individu, verantwoordelijk is.

Nr. 13 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/12 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/12. gelet op de noodzaak om de verantwoordelijkheid voor de blootstelling niet uitsluitend bij het individu te leggen, maar deze via aangepast overheidsbeleid aan te pakken;».

Verantwoording

De toevoeging van dit nieuwe punt vloeit voornamelijk voort uit de toelichtingen van het Steunpunt Milieu en Gezondheid. De impact van het milieu is ongelijk verdeeld en sociaal en economisch kwetsbare bevolkingsgroepen zijn in sterkere mate blootgesteld, waardoor er nood is aan gerichte preventie- en voorlichtingsmaatregelen, waarvoor het overheidsbeleid, en niet het individu, verantwoordelijk is.

Justification

L'ajout de ce nouveau point découle principalement des explications du *Steunpunt Milieu en Gezondheid*. Les impacts environnementaux sont répartis de manière inégale et exposent davantage les populations socialement et économiquement vulnérables, nécessitant des mesures de prévention et d'information ciblées, dont la responsabilité incombe aux politiques publiques et non aux individus.

N° 12 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/11 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/11. considérant la nécessité de mesures spécifiques de prévention et d'information pour les populations socialement et économiquement vulnérables afin de réduire leur exposition aux risques environnementaux;».

Justification

L'ajout de ce nouveau point découle principalement des explications du *Steunpunt Milieu en Gezondheid*. Les impacts environnementaux sont répartis de manière inégale et exposent davantage les populations socialement et économiquement vulnérables, nécessitant des mesures de prévention et d'information ciblées, dont la responsabilité incombe aux politiques publiques et non aux individus.

N° 13 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/12 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/12 considérant la nécessité de ne pas faire reposer la responsabilité de l'exposition sur les seuls individus, mais de la traiter par le biais de politiques publiques adaptées;».

Justification

L'ajout de ce nouveau point découle principalement des explications du *Steunpunt Milieu en Gezondheid*. Les impacts environnementaux sont répartis de manière inégale et exposent davantage les populations socialement et économiquement vulnérables, nécessitant des mesures de prévention et d'information ciblées, dont la responsabilité incombe aux politiques publiques et non aux individus.

Nr. 14 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/13 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/13. gelet op de noodzaak van duidelijke, wetenschappelijk onderbouwde en op elk publiek afgestemde informatie, alsook van de opname van milieuaspecten in preventiebodschappen, met name in het kader van bestaande campagnes zoals Oktober-Borstkankermaand.»

Verantwoording

Deze toevoeging is voornamelijk gebaseerd op de uiteenzettingen van mevrouw E. Den Hond, professor R. Van den Broecke en professor W. Tjalma. Duidelijke en wetenschappelijk onderbouwde informatie, waarbij milieuaspecten aan bod komen in de preventiecampagnes, moet worden aangevuld met een degelijke opleiding van de gezondheidswerkers, zodat ze blootstellingen kunnen identificeren en de bevolking op passende wijze kunnen informeren.

Nr. 15 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/14 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/14. overwegende dat gezondheidswerkers bevoorrechte gesprekspartners zijn van de bevolking en dat het daarom belangrijk is hen een degelijke initiële en voortgezette opleiding in milieugezondheid aan te bieden, zodat ze blootstellingen kunnen identificeren en hun patiënten op passende wijze kunnen informeren.»

Verantwoording

Deze toevoeging is voornamelijk gebaseerd op de uiteenzettingen van mevrouw E. Den Hond, professor R. Van den Broecke en professor W. Tjalma. Duidelijke en wetenschappelijk onderbouwde informatie, waarbij milieuaspecten aan bod komen in de preventiecampagnes, moet worden aangevuld met een degelijke opleiding van de gezondheidswerkers, zodat ze blootstellingen kunnen identificeren en de bevolking op passende wijze kunnen informeren.

Nr. 16 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/15 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/15. overwegende dat georganiseerde screening een essentieel instrument van secundaire preventie is voor de vroegtijdige opsporing van ziekten en de

N° 14 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/13 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/13. considérant la nécessité d'une information claire, scientifiquement fondée et adaptée à chaque public, ainsi que d'une intégration de la dimension environnementale dans les messages de prévention, notamment dans le cadre des campagnes existantes telles qu'«Octobre rose»».

Justification

Cet ajout se fonde principalement sur les interventions de Mme E. Den Hond, du professeur R. Van den Broecke et du professeur W. Tjalma. Une information claire et scientifiquement fondée, intégrant la dimension environnementale dans les campagnes de prévention, doit être complétée par une formation solide des professionnels de santé pour qu'ils puissent identifier les expositions et informer adéquatement la population.

N° 15 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/14 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/14. considérant le rôle des professionnels de santé en tant qu'interlocuteurs privilégiés de la population et l'importance de leur garantir une formation initiale et continue solide en santé environnementale pour identifier les expositions et informer adéquatement leurs patients».

Justification

Cet ajout se fonde principalement sur les interventions de Mme E. Den Hond, du professeur R. Van den Broecke et du professeur W. Tjalma. Une information claire et scientifiquement fondée, intégrant la dimension environnementale dans les campagnes de prévention, doit être complétée par une formation solide des professionnels de santé pour qu'ils puissent identifier les expositions et informer adéquatement la population.

N° 16 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/15 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/15. considérant le dépistage organisé en tant qu'outil essentiel de prévention secondaire pour la détection précoce des maladies et la réduction de la morbi-mortalité;

vermindering van de morbiditeit en mortaliteit, en dat de doeltreffendheid ervan afhankelijk is van de deelname van het publiek en van de aanpassing van de strategieën aan de meest recente wetenschappelijke gegevens;».

Verantwoording

Deze toevoeging is voornamelijk gebaseerd op de uiteenzettingen van professor W. Tjalma en professor R. Van den Broecke. Georganiseerde screening is een essentieel instrument van secundaire preventie, waarvan de doeltreffendheid afhangt van de deelname van het publiek en van de voortdurende aanpassing van de strategieën aan de wetenschappelijke gegevens en aan de capaciteit van het zorgsysteem.

Nr. 17 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/16 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/16. gelet op het belang van een voortdurende evaluatie van de ontwikkeling van de screeningspraktijken in het licht van het wetenschappelijk bewijs en de capaciteit van het zorgsysteem;».

Verantwoording

Deze toevoeging is voornamelijk gebaseerd op de uiteenzettingen van professor W. Tjalma en professor R. Van den Broecke. Georganiseerde screening is een essentieel instrument van secundaire preventie, waarvan de doeltreffendheid afhangt van de deelname van het publiek en van de voortdurende aanpassing van de strategieën aan de wetenschappelijke gegevens en aan de capaciteit van het zorgsysteem.

Nr. 18 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/17 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/17. overwegende dat de doeltreffendheid van het preventie-, onderzoeks- en regelgevingsbeleid inzake volksgezondheid en kankerbestrijding afhangt van een nauwe samenwerking tussen de Federale Staat, de Gewesten en de Gemeenschappen, alsook van de samenhang met de Europese initiatieven en regels;».

Verantwoording

Deze toevoeging is voornamelijk gebaseerd op de uiteenzettingen van de heer M. Van den Bulcke en mevrouw

ainsi que la dépendance de son efficacité vis-à-vis de la participation du public et de l'adaptation des stratégies aux données scientifiques les plus récentes;».

Justification

Cet ajout se fonde principalement sur les interventions du professeur W. Tjalma et du professeur R. Van den Broecke. Le dépistage organisé constitue un outil essentiel de prévention secondaire dont l'efficacité dépend de la participation du public et de l'adaptation continue des stratégies aux données scientifiques et aux capacités du système de soins.

N° 17 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/16 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/16. considérant l'importance d'une évaluation continue de l'évolution des pratiques de dépistage à la lumière des preuves scientifiques et des capacités du système de soins;».

Justification

Cet ajout se fonde principalement sur les interventions du professeur W. Tjalma et du professeur R. Van den Broecke. Le dépistage organisé constitue un outil essentiel de prévention secondaire dont l'efficacité dépend de la participation du public et de l'adaptation continue des stratégies aux données scientifiques et aux capacités du système de soins.

N° 18 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/17 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/17. considérant la dépendance de l'efficacité des politiques de prévention, de recherche et de réglementation en matière de santé publique et de lutte contre le cancer vis-à-vis d'une coopération étroite entre l'État fédéral, les Régions et les Communautés, ainsi que d'une cohérence avec les initiatives et les normes européennes;».

Justification

Cet ajout se fonde principalement sur les interventions de M. M. Van den Bulcke et de Mme E. Den Hond. L'efficacité

E. Den Hond. De doeltreffendheid van het preventie- en bestrijdingsbeleid inzake kanker berust op een nauwe samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus en op een actieve deelname aan Europese initiatieven en normen, zoals het *European Beating Cancer Plan*.

Nr. 19 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/18 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/18. *overwegende dat de actieve deelname van de verschillende nationale overheden aan de Europese strategieën en regelgeving, zoals het European Beating Cancer Plan, bijdraagt tot een betere bescherming van de volksgezondheid en tot de harmonisatie van de praktijken op het niveau van de landen en van de Europese Unie;*».

Verantwoording

Deze toevoeging is voornamelijk gebaseerd op de uiteenzettingen van de heer M. Van den Bulcke en mevrouw E. Den Hond. De doeltreffendheid van het preventie- en bestrijdingsbeleid inzake kanker berust op een nauwe samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus en op een actieve deelname aan Europese initiatieven en normen, zoals het *European Beating Cancer Plan*.

Nr. 20 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/19 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/19. *gelet op het verband tussen de wereldwijde toename van kanker bij adolescenten en jongvolwassenen en de groei van de consumptie van ultrabewerkte voedingsmiddelen (UPF);*».

Verantwoording

Dr. P. Van Trappen wijst er in zijn schriftelijk advies op dat de blootstelling aan hormoonverstoorders en andere chemische stoffen zeer vaak al op jonge leeftijd begint, wat kan leiden tot een ontregeling van hormonale signalen, de darmflora en de immuniteit. Dit alles vormt een complexe risicofactor voor het ontwikkelen van kanker, met name borstkanker.

Nr. 21 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/20 (nieuw) invoegen, luidende:

des politiques de prévention et de lutte contre le cancer repose sur une coopération étroite entre les différents niveaux de pouvoir et sur une participation active aux initiatives et normes européennes, telles que le *European Beating Cancer Plan*.

N° 19 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/18 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/18. *considérant l'apport de la participation active des différentes autorités nationales aux stratégies et réglementations européennes, telles que le European Beating Cancer Plan, pour renforcer la protection de la santé des populations et harmoniser les pratiques au niveau du pays et de l'Union européenne;*».

Justification

Cet ajout se fonde principalement sur les interventions de M. M. Van den Bulcke et de Mme E. Den Hond. L'efficacité des politiques de prévention et de lutte contre le cancer repose sur une coopération étroite entre les différents niveaux de pouvoir et sur une participation active aux initiatives et normes européennes, telles que le *European Beating Cancer Plan*.

N° 20 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/19 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/19. *considérant la corrélation entre l'augmentation mondiale du cancer chez les adolescents et les jeunes adultes et la croissance de la consommation d'aliments ultratransformés (AUT);*».

Justification

Le docteur P. Van Trappen indique, dans son avis écrit, que l'exposition aux perturbateurs endocriniens et autres substances chimiques commence très souvent dès le plus jeune âge, ce qui peut entraîner une dérégulation des signaux hormonaux, de la flore intestinale et de l'immunité. Tout cela constituant un facteur de risque complexe de développer un cancer, notamment du sein.

N° 21 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/20 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/20. gelet op de impact van een vroege blootstelling aan ultrabewerkte voeding (UPF), die kan leiden tot ontregeling van hormonale signalen, chronische ontstekingen, verstoring van de darmflora en zelfs epigenetische veranderingen, waardoor het kankerrisico toeneemt;».

Verantwoording

Dr. P. Van Trappen geeft in zijn schriftelijke advies aan dat blootstelling aan hormoonverstorende stoffen en andere chemische stoffen vaak al op zeer jonge leeftijd begint, wat kan leiden tot ontregeling van hormonale signalen, de darmflora en het immuunsysteem. Dit alles vormt een complexe risicofactor voor het ontwikkelen van kanker, met name borstkanker.

Nr. 22 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/21 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/21. gelet op het belang van de uitvoering van lokale en territoriale maatregelen, zoals het verminderen van de blootstelling aan chemische stoffen en hormoonverstorende stoffen in openbare voorzieningen, het bevorderen van georganiseerde screening die voor alle vrouwen toegankelijk is, en het ontwikkelen van preventieve initiatieven die samen met de lokale bevolking worden uitgewerkt;».

Verantwoording

Volgens de heer Y. Garcia en dr. M. Roman kan, door op deze gebieden actie te ondernemen, de doeltreffendheid van volksgezondheidsmaatregelen worden vergroot, kunnen territoriale en sociale ongelijkheden worden verminderd en kwetsbare bevolkingsgroepen concreet worden beschermd, terwijl tegelijkertijd de collectieve opvolging van de aanbevelingen wordt bevorderd.

Nr. 23 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In de considerans een punt I/22 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/22. overwegende dat de last van bescherming en risicobeheer onevenredig zwaar op vrouwen rust, met name in de huiselijke en professionele sfeer, als gevolg van het milieupreventiebeleid en de huidige bewustmakingsmaatregelen; en dat deze situatie bijdraagt tot het voortbestaan van genderongelijkheid en sociale ongelijkheid;».

«I/20. considérant l'impact d'une exposition précoce aux aliments ultratransformés (AUT), susceptible d'entraîner une dérégulation des signaux hormonaux, des inflammations chroniques, une perturbation de la flore intestinale et même des modifications épigénétiques, augmentant ainsi le risque de cancer;».

Justification

Le docteur P. Van Trappen indique, dans son avis écrit, que l'exposition aux perturbateurs endocriniens et autres substances chimiques commence très souvent dès le plus jeune âge, ce qui peut entraîner une dérégulation des signaux hormonaux, de la flore intestinale et de l'immunité. Tout cela constituant un facteur de risque complexe de développer un cancer, notamment du sein.

N° 22 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/21 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/21. considérant l'importance de la mise en œuvre de mesures locales et territoriales, telles que la réduction des expositions aux substances chimiques et perturbateurs endocriniens dans les structures publiques, la promotion du dépistage organisé accessible à toutes les femmes, et le développement d'initiatives de prévention coconçues avec les populations locales;».

Justification

Selon M. Y. Garcia et le docteur M. Roman, agir sur ces terrains permet de renforcer l'efficacité des actions de santé publique, de réduire les inégalités territoriales et sociales, et de protéger concrètement les populations vulnérables tout en favorisant l'appropriation collective des recommandations.

N° 23 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/22 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/22. considérant la charge de protection et de gestion du risque qui pèse de manière disproportionnée sur les femmes, en particulier dans les sphères domestique et professionnelle, du fait des politiques de prévention environnementale et des dispositifs de sensibilisation actuels et la contribution de cette situation à la reproduction d'inégalités genrées et de disparités sociales;».

Verantwoording

Volgens de heer Y. Garcia en dr. M. Roman is het noodzakelijk om een expliciet gendergerichte benadering te integreren in de ontwikkeling, de uitvoering en de evaluatie van preventieacties, om de meest kwetsbare vrouwen te beschermen zonder hen individueel een schuldgevoel aan te praten, en om een eerlijke verdeling van verantwoordelijkheden tussen individuen, gemeenschappen en instellingen te bevorderen.

Nr. 24 VAN MEVROUW **EL YOUSFI** C.S.

In het dispositief punt 1 vervangen als volgt:

«1) een globale benadering van kanker te hanteren (met onder meer aandacht voor preventie, screening, behandeling, re-integratie, enz.) binnen een toekomstig Belgisch kankerplan, met daarin een langetermijnvisie voor het preventiebeleid op het gebied van gezondheid en milieu;».

Verantwoording

Deze vervanging vloeit voort uit de hoorzittingen van professor R. Van den Broecke (medisch expert, *Think Pink*) en de heer M. Van den Bulcke (diensthoofd van het Kankercentrum, Sciensano). Beiden hebben het belang van een langetermijnperspectief benadrukt. Het is aangewezen verder te kijken dan de oorspronkelijk in de tekst vooropgestelde horizon van 2025-2026.

Nr. 25 VAN MEVROUW **EL YOUSFI** C.S.

In het dispositief een punt 4/1 (nieuw) invoegen, luidende:

«4/1) de programma's voor humane biomonitoring, zowel op gewestelijk als op nationaal niveau, te versterken en te bestendigen, teneinde biologische markers die verband houden met risicovolle milieublootstelling vroegtijdig op te sporen;».

Verantwoording

Deze toevoeging is gebaseerd op de uiteenzettingen van mevrouw E. Den Hond, de heer M. Van den Bulcke en professor R. Van den Broecke. Om een beter inzicht te krijgen in het verband tussen milieublootstelling en kanker is het noodzakelijk om de biomonitoring te versterken, milieu- en gezondheidsgegevens te integreren, langdurig interdisciplinair onderzoek te verrichten en burgers bij het besluitvormingsproces te betrekken, zodat overheidsbeslissingen op een doeltreffende manier kunnen worden onderbouwd.

Justification

Selon M. Y. Garcia et le docteur M. Roman, il est nécessaire d'intégrer une approche explicitement genrée dans la conception, la mise en œuvre et l'évaluation des actions de prévention, afin de protéger les femmes les plus vulnérables sans les culpabiliser individuellement et de promouvoir une répartition équitable des responsabilités entre individus, collectivités et institutions.

N° 24 DE MME **EL YOUSFI** ET CONSORTS

Dans le dispositif, remplacer le point 1 par ce qui suit:

«1) d'adopter une approche globale du cancer (couvrant notamment la prévention, le dépistage, le traitement, la réinsertion, etc.) au sein d'un futur plan cancer belge en y intégrant une vision à long terme pour les politiques de prévention sanitaires et environnementales;».

Justification

Ce remplacement découle des auditions du professeur R. Van den Broecke (Expert médical – *Think Pink*) et de M. Van den Bulcke (directeur du Centre du cancer – Sciensano). Ils ont tous les deux évoqué le long terme. Il convient d'aller au-delà de l'horizon 2025-2026 initialement formulé dans le texte.

N° 25 DE MME **EL YOUSFI** ET CONSORTS

Dans le dispositif, insérer un point 4/1 (nouveau) rédigé comme suit:

«4/1) de renforcer et de pérenniser les programmes de biosurveillance humaine, tant au niveau régional que national, afin de détecter précocement les marqueurs biologiques liés aux expositions environnementales à risque;».

Justification

Cet ajout se fonde sur les interventions de Mme E. Den Hond, de M. M. Van den Bulcke et du professeur R. Van den Broecke. Une meilleure compréhension des liens entre expositions environnementales et cancer nécessite un renforcement de la biosurveillance, l'intégration des données environnementales et sanitaires, la recherche interdisciplinaire à long terme et la participation citoyenne pour éclairer efficacement les décisions publiques.

Nr. 26 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In het dispositief een punt 4/2 (nieuw) invoegen, luidende:

«4/2) de interoperabiliteit tussen milieugegevens en gezondheidsregisters te verbeteren, met strikte inachtneming van de wetgeving inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, teneinde een beter inzicht te krijgen in het verband tussen het milieu en kanker, met name borstkanker;».

Verantwoording

Deze toevoeging is gebaseerd op de uiteenzettingen van mevrouw E. Den Hond, de heer M. Van den Bulcke en professor R. Van den Broecke. Om een beter inzicht te krijgen in het verband tussen milieublootstelling en kanker is het noodzakelijk om de biomonitoring te versterken, milieu- en gezondheidsgegevens te integreren, langdurig interdisciplinair onderzoek te verrichten en burgers bij het besluitvormingsproces te betrekken, zodat beleidsbeslissingen op een doeltreffende manier kunnen worden onderbouwd.

Nr. 27 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In het dispositief een punt 4/3 (nieuw) invoegen, luidende:

«4/3) onderzoek naar de interacties tussen milieu, genoom en epigenetica tot een prioriteit te maken door langlopende interdisciplinaire onderzoeksprojecten te ondersteunen;».

Verantwoording

Deze toevoeging is gebaseerd op de uiteenzettingen van mevrouw E. Den Hond, de heer M. Van den Bulcke en professor R. Van den Broecke. Om een beter inzicht te krijgen in het verband tussen milieublootstelling en kanker is het noodzakelijk om de biomonitoring te versterken, milieu- en gezondheidsgegevens te integreren, langdurig interdisciplinair onderzoek te verrichten en burgers bij het besluitvormingsproces te betrekken, zodat beleidsbeslissingen op een doeltreffende manier kunnen worden onderbouwd.

Nr. 28 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In het dispositief een punt 4/4 (nieuw) invoegen, luidende:

«4/4) de ontwikkeling van participatief onderzoek aan te moedigen door burgers, verenigingen en onderzoekers hierbij te betrekken, teneinde het vertrouwen, de

N° 26 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans le dispositif, insérer un point 4/2 (nouveau) rédigé comme suit:

«4/2) d'améliorer l'interopérabilité entre les données environnementales et les registres de santé, dans le respect strict de la législation sur la protection de la vie privée, afin d'approfondir la compréhension des liens entre environnement et pathologies cancéreuses, notamment le cancer du sein;».

Justification

Cet ajout se fonde sur les interventions de Mme E. Den Hond, de M. M. Van den Bulcke et du professeur R. Van den Broecke. Une meilleure compréhension des liens entre expositions environnementales et cancer nécessite un renforcement de la biosurveillance, l'intégration des données environnementales et sanitaires, la recherche interdisciplinaire à long terme et la participation citoyenne pour éclairer efficacement les décisions publiques.

N° 27 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans le dispositif, insérer un point 4/3 (nouveau) rédigé comme suit:

«4/3) de faire de la recherche sur les interactions entre environnement, génome et épigénétique un axe prioritaire, en soutenant des projets de recherche interdisciplinaires à long terme;».

Justification

Cet ajout se fonde sur les interventions de Mme E. Den Hond, de M. M. Van den Bulcke et du professeur R. Van den Broecke. Une meilleure compréhension des liens entre expositions environnementales et cancer nécessite un renforcement de la biosurveillance, l'intégration des données environnementales et sanitaires, la recherche interdisciplinaire à long terme et la participation citoyenne pour éclairer efficacement les décisions publiques.

N° 28 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans le dispositif, insérer un point 4/4 (nouveau) rédigé comme suit:

«4/4) d'encourager le développement de la recherche participative en associant citoyens, associations et chercheurs, afin de renforcer la confiance, la transparence

transparantie en de impact van het overheidsbeleid op het gebied van gezondheid en milieu te versterken;».

Verantwoording

Deze toevoeging is gebaseerd op de uiteenzettingen van mevrouw E. Den Hond, de heer M. Van den Bulcke en professor R. Van den Broecke. Om een beter inzicht te krijgen in het verband tussen milieublootstelling en kanker is het noodzakelijk om de biomonitoring te versterken, milieu- en gezondheidsgegevens te integreren, langdurig interdisciplinair onderzoek te verrichten en burgers bij het besluitvormingsproces te betrekken, zodat beleidsbeslissingen op een doeltreffende manier kunnen worden onderbouwd.

Nr. 29 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In het dispositief een punt 7/1 (nieuw) invoegen, luidende:

«7/1) milieufactoren volledig te integreren in de strategieën voor kankerpreventie (met name inzake borstkanker), als onmisbare aanvulling op de acties die gericht zijn op de individuele levensstijl, om zo de determinanten aan te pakken die verband houden met collectieve keuzes en publieke verantwoordelijkheden;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt vloeit voort uit de hoorzitting van professor W. Tjalma, adjunct-diensthooft gynaecologische oncologie van het UZ Antwerpen. Milieufactoren die bijdragen aan het risico op kanker houden verband met collectieve keuzes en overheidsverantwoordelijkheden en moeten worden geïntegreerd in de preventiestrategieën, als aanvulling op de acties die gericht zijn op de individuele levensstijl.

Nr. 30 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In het dispositief een punt 7/2 (nieuw) invoegen, luidende:

«7/2) voorrang te geven aan preventie, met als doel de blootstelling van de bevolking aan schadelijke stoffen te verminderen voordat er biologische schade optreedt, met bijzondere aandacht voor stoffen waarvan bekend is of vermoed wordt dat ze kankerverwekkend zijn of de hormoonhuishouding verstoren;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt vloeit voort uit de hoorzitting van professor W. Tjalma, adjunct-diensthooft gynaecologische oncologie van het UZ Antwerpen. Het verminderen van de blootstelling

et l'impact des politiques publiques sanitaires et environnementales;».

Justification

Cet ajout se fonde sur les interventions de Mme E. Den Hond, de M. M. Van den Bulcke et du professeur R. Van den Broecke. Une meilleure compréhension des liens entre expositions environnementales et cancer nécessite un renforcement de la biosurveillance, l'intégration des données environnementales et sanitaires, la recherche interdisciplinaire à long terme et la participation citoyenne pour éclairer efficacement les décisions publiques.

N° 29 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans le dispositif, insérer un point 7/1 (nouveau) rédigé comme suit:

«7/1) d'intégrer pleinement les facteurs environnementaux dans les stratégies de prévention du cancer (notamment du cancer du sein), en complément indispensable des actions relatives au mode de vie individuel, afin de traiter les déterminants relevant de choix collectifs et de responsabilités publiques;».

Justification

Ce nouveau point fait suite à l'audition du professeur W. Tjalma du service d'oncologie gynécologique de l'UZ Antwerpen. Les facteurs environnementaux contribuant au risque de cancer relèvent de choix collectifs et de responsabilités publiques, et doivent être intégrés aux stratégies de prévention en complément des actions sur le mode de vie individuel.

N° 30 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans le dispositif, insérer un point 7/2 (nouveau) rédigé comme suit:

«7/2) de privilégier la prévention, visant à réduire l'exposition de la population aux substances nocives avant l'apparition de toute atteinte biologique, avec une priorité accordée aux substances reconnues ou suspectées d'être cancérigènes ou perturbatrices endocriniennes;».

Justification

Ce nouveau point fait suite à l'audition du professeur W. Tjalma du service d'oncologie gynécologique de l'UZ Antwerpen. La réduction de l'exposition de la population

van de bevolking aan schadelijke stoffen voordat er biologische schade ontstaat, vormt de meest doeltreffende en duurzame manier om de volksgezondheid te beschermen, met name voor kankerverwekkende of hormoonverstorende stoffen.

Nr. 31 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In het dispositief een punt 8/1 (nieuw) invoegen, luidende:

«8/1) systematisch rekening te houden met de gecombineerde en cumulatieve effecten (de zogenaamde «cocktaileffecten») van chemische stoffen bij de beoordeling van gezondheidsrisico's en bij de vaststelling en herziening van milieunormen;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt vloeit voort uit de hoorzitting met mevrouw E. Den Hond, projectcoördinatrice bij Steunpunt Milieu en Gezondheid, Provinciaal Instituut voor hygiëne (PIH) van Antwerpen. Blootstelling van de bevolking aan meerdere chemische stoffen tegelijk kan de gezondheidsrisico's vergroten. Daarom moet bij de risicobeoordeling en de ontwikkeling van milieunormen rekening worden gehouden met «cocktaileffecten».

Nr. 32 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In het dispositief een punt 9/1 (nieuw) invoegen, luidende:

«9/1) bij het opstellen van preventieve beleidsmaatregelen inzake milieu- en volksgezondheid, extra aandacht te besteden aan bijzonder kwetsbare periodes als zwangerschap, peuterjaren, kindertijd en adolescentie;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt is met name gebaseerd op de uiteenzettingen van professor W. Tjalma en mevrouw E. Den Hond. Bepaalde levensfasen, zoals zwangerschap, kindertijd en adolescentie, vertonen een verhoogde kwetsbaarheid voor blootstelling aan milieufactoren.

Nr. 33 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In het dispositief een punt 10/1 (nieuw) invoegen, luidende:

«10/1) de bevoegde overheden aan te sporen om de maatregelen ter vermindering van de bronnen van

aux substances nocives avant toute atteinte biologique constitue le moyen le plus efficace et durable de protection de la santé publique, notamment pour les substances cancérigènes ou perturbatrices endocriniennes.

N° 31 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans le dispositif, insérer un point 8/1 (nouveau) rédigé comme suit:

«8/1) de prendre systématiquement en compte les effets combinés et cumulatifs (dits «effets cocktails») des substances chimiques dans l'évaluation des risques sanitaires ainsi que dans l'élaboration et la révision des normes environnementales;».

Justification

Ce nouveau point découle de l'audition de Mme E. Den Hond (coordinatrice de projet, Institut provincial d'hygiène, Anvers (PIH), Service environnement et santé). L'exposition simultanée de la population à de multiples substances chimiques peut accroître les risques sanitaires, et il est donc nécessaire de prendre en compte les effets «cocktails» dans l'évaluation des risques et l'élaboration des normes environnementales.

N° 32 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans le dispositif, insérer un point 9/1 (nouveau) rédigé comme suit:

«9/1) de prêter une attention particulière aux périodes critiques de vulnérabilité, telles que la grossesse, la petite enfance, l'enfance et l'adolescence, lors de l'élaboration des politiques de prévention en matière de santé environnementale et de santé publique;».

Justification

Ce nouveau point repose notamment sur les interventions du professeur W. Tjalma et de Mme E. Den Hond. Certaines périodes de la vie, comme la grossesse, l'enfance et l'adolescence, correspondent à des phases de vulnérabilité accrue aux expositions environnementales.

N° 33 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans le dispositif, insérer un point 10/1 (nouveau) rédigé comme suit:

«10/1) de mobiliser les autorités compétentes pour renforcer les politiques de réduction des sources de

verontreiniging te verstrengen, en daarbij vooral aandacht te besteden aan de luchtkwaliteit, het gebruik van pesticiden, de aanwezigheid van per- en polyfluoralkylstoffen (PFAS), zware metalen en plastificeermiddelen, teneinde de hoogste beschermingsnormen na te streven;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt vloeit met name voort uit de uiteenzettingen van professor W. Tjalma en mevrouw E. Den Hond. Luchtverontreiniging, het gebruik van pesticiden, PFAS, zware metalen en plastificeermiddelen vormen bewezen risico's voor de gezondheid en het milieu. Om ze te verminderen is een gecoördineerd overheidsbeleid nodig dat in overeenstemming is met nationale en internationale verbintenissen.

Nr. 34 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

In het dispositief een punt 14/1 (nieuw) invoegen, luidende:

«14/1) vanaf zeer jonge leeftijd aangepaste voedingsadviezen te promoten om de blootstelling aan voedselverontreinigers en schadelijke stoffen te beperken, en de consumptie van gezonde, verse en onbewerkte voedingsmiddelen aan te moedigen;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt is afkomstig uit het schriftelijke advies van dr. P. Van Trappen. Hij wijst erop dat blootstelling aan hormoonverstoorders en andere chemische stoffen heel vaak al op zeer jonge leeftijd begint, wat kan leiden tot een ontregeling van de hormoonsignalen, de darmflora en het immuunsysteem. Dit alles vormt een complexe risicofactor voor het ontwikkelen van kanker, met name borstkanker.

Nr. 35 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/1 (nieuw), luidende:

«17/1) de dimensie van sociale en ecologische ongelijkheden systematisch te integreren in de ontwikkeling van het overheidsbeleid, door de overmatige blootstelling van bepaalde bevolkingsgroepen aan milieurisico's en de daaruit voortvloeiende hogere gezondheidsrisico's te erkennen en te meten;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt is voornamelijk gebaseerd op de hoorzitting van het Steunpunt Milieu en Gezondheid. De milieueffecten

pollution à la source, en agissant prioritairement sur la qualité de l'air, l'usage des pesticides, la présence de substances per- et polyfluoroalkylées (PFAS), de métaux lourds et de plastifiants, afin de tendre vers les standards de protection les plus élevés;».

Justification

Ce nouveau point est notamment issu des interventions du professeur W. Tjalma et de Mme E. Den Hond. La pollution de l'air, l'usage de pesticides, les PFAS, les métaux lourds et les plastifiants constituent des risques avérés pour la santé et l'environnement, et leur réduction nécessite des politiques publiques coordonnées, conformes aux engagements nationaux et internationaux.

N° 34 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Dans le dispositif, insérer un point 14/1 (nouveau) rédigé comme suit:

«14/1) de promouvoir, dès le plus jeune âge, des conseils nutritionnels adaptés, visant à limiter l'exposition aux contaminants alimentaires et aux substances nocives, tout en encourageant la consommation d'aliments sains, frais et non transformés;».

Justification

Ce nouveau point est issu de l'avis écrit du docteur P. Van Trappen. Il indique que l'exposition aux perturbateurs endocriniens et autres substances chimiques commence très souvent dès le plus jeune âge, ce qui peut entraîner une dérégulation des signaux hormonaux, de la flore intestinale et de l'immunité. Tout cela constituant un facteur de risque complexe de développer un cancer, notamment du sein.

N° 35 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/1 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/1) d'intégrer systématiquement la dimension des inégalités sociales et environnementales dans l'élaboration des politiques publiques, en reconnaissant et mesurant la surexposition de certaines populations aux risques environnementaux ainsi que leur vulnérabilité accrue aux impacts sanitaires qui en découlent;».

Justification

Ce nouveau point s'appuie principalement sur l'audition du *Steunpunt Milieu en Gezondheid*. Les impacts

zijn ongelijk verdeeld en treffen sociaal en economisch kwetsbare bevolkingsgroepen harder, waardoor gerichte preventie- en voorlichtingsmaatregelen nodig zijn, die onder de verantwoordelijkheid van het overheidsbeleid vallen en niet onder die van individuen.

Nr. 36 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/2 (nieuw), luidende:

«17/2) de bevoegde overheden te vragen om gerichte preventie- en voorlichtingsstrategieën te ontwikkelen voor sociaal en economisch kwetsbare groepen, zonder de verantwoordelijkheid voor de blootstelling op individuen af te schuiven;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt is voornamelijk gebaseerd op de hoorzitting van het Steunpunt Milieu en Gezondheid. De milieueffecten zijn ongelijk verdeeld en treffen sociaal en economisch kwetsbare bevolkingsgroepen harder, waardoor gerichte preventie- en voorlichtingsmaatregelen nodig zijn, die onder de verantwoordelijkheid van het overheidsbeleid vallen en niet onder die van individuen.

Nr. 37 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/3 (nieuw), luidende:

«17/3) de voorlichting en bewustmaking van het publiek uit te breiden door duidelijke, wetenschappelijk onderbouwde en op verschillende doelgroepen afgestemde boodschappen te verspreiden, met name op basis van bestaande volksgezondheids campagnes zoals Oktober Borstkankermaand;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt vloeit voort uit de hoorzitting met mevrouw E. Den Hond, professor R. Van den Broecke en professor W. Tjalma. Duidelijke en wetenschappelijk onderbouwde informatie, waarbij de milieudimensie in preventiecampagnes wordt geïntegreerd, moet worden aangevuld met een gedegen opleiding van gezondheidswerkers, zodat zij blootstellingen kunnen identificeren en de bevolking adequaat kunnen informeren.

environnementaux sont répartis de manière inégale et exposent davantage les populations socialement et économiquement vulnérables, nécessitant des mesures de prévention et d'information ciblées, dont la responsabilité incombe aux politiques publiques et non aux individus.

N° 36 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/2 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/2) d'inviter les autorités compétentes à développer des stratégies ciblées de prévention et d'information à destination des groupes socialement et économiquement vulnérables, sans transférer la responsabilité de l'exposition sur les individus;».

Justification

Ce nouveau point s'appuie principalement sur l'audition du *Steunpunt Milieu en Gezondheid*. Les impacts environnementaux sont répartis de manière inégale et exposent davantage les populations socialement et économiquement vulnérables, nécessitant des mesures de prévention et d'information ciblées, dont la responsabilité incombe aux politiques publiques et non aux individus.

N° 37 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/3 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/3) de renforcer les actions d'information et de sensibilisation du public, en diffusant des messages clairs, scientifiquement fondés et adaptés aux différents publics, en s'appuyant notamment sur les campagnes de santé publique existantes telles qu'Octobre rose;».

Justification

Ce nouveau point est issu de l'audition de Mme E. Den Hond, du professeur R. Van den Broecke et du professeur W. Tjalma. Une information claire et scientifiquement fondée, intégrant la dimension environnementale dans les campagnes de prévention, doit être complétée par une formation solide des professionnels de santé pour qu'ils puissent identifier les expositions et informer adéquatement la population.

Nr. 38 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/4 (nieuw), luidende:

«17/4) de deelstaten te vragen om in de campagnes voor borstkankerpreventie meer aandacht te besteden aan de milieudimensie, als aanvulling op de boodschappen over screening en levensstijl;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt vloeit voort uit de hoorzitting met mevrouw E. Den Hond, professor R. Van den Broecke en professor W. Tjalma. Duidelijke en wetenschappelijk onderbouwde informatie, waarbij de milieudimensie in preventiecampagnes wordt opgenomen, moet worden aangevuld met een gedegen opleiding van gezondheidswerkers, zodat zij blootstellingen kunnen identificeren en de bevolking adequaat kunnen informeren.

Nr. 39 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/5 (nieuw), luidende:

«17/5) de basisopleiding en bijscholing van gezondheidswerkers op het gebied van milieugezondheid te versterken, zodat zij over de nodige instrumenten beschikken om blootstelling aan milieufactoren te identificeren en hun patiënten adequaat te informeren;».

Verantwoording

Dit nieuwe punt vloeit voort uit de hoorzitting met mevrouw E. Den Hond, professor R. Van den Broecke en professor W. Tjalma. Duidelijke en wetenschappelijk onderbouwde informatie, waarbij de milieudimensie in preventiecampagnes wordt opgenomen, moet worden aangevuld met een gedegen opleiding van gezondheidswerkers, zodat zij blootstellingen kunnen identificeren en de bevolking adequaat kunnen informeren.

Nr. 40 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/6 (nieuw), luidende:

«17/6) de bevoegde overheden te vragen hun inspanningen op te voeren om de deelname aan georganiseerde screeningsprogramma's te verhogen;».

N° 38 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/4 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/4) d'inviter les entités fédérées à intégrer davantage la dimension environnementale dans les campagnes de prévention du cancer du sein, en complément des messages relatifs au dépistage et au mode de vie;».

Justification

Ce nouveau point est issu de l'audition de Mme E. Den Hond, du professeur R. Van den Broecke et du professeur W. Tjalma. Une information claire et scientifiquement fondée, intégrant la dimension environnementale dans les campagnes de prévention, doit être complétée par une formation solide des professionnels de santé pour qu'ils puissent identifier les expositions et informer adéquatement la population.

N° 39 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/5 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/5) de renforcer la formation initiale et continue des professionnels de santé en matière de santé environnementale, afin de les doter des outils nécessaires pour identifier les expositions environnementales et d'informer adéquatement leurs patients;».

Justification

Ce nouveau point est issu de l'audition de Mme E. Den Hond, du professeur R. Van den Broecke et du professeur W. Tjalma. Une information claire et scientifiquement fondée, intégrant la dimension environnementale dans les campagnes de prévention, doit être complétée par une formation solide des professionnels de santé pour qu'ils puissent identifier les expositions et informer adéquatement la population.

N° 40 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/6 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/6) d'inviter les autorités compétentes à intensifier les efforts visant à augmenter la participation aux programmes de dépistage organisé;».

Verantwoording

Dit amendement vloeit voort uit de hoorzittingen met professor W. Tjalma en professor R. Van den Broecke. Georganiseerde *screening* is een essentieel instrument voor secundaire preventie, waarvan de doeltreffendheid afhangt van de deelname van de bevolking en de voortdurende aanpassing van de strategieën aan de wetenschappelijke gegevens en de capaciteiten van het zorgstelsel.

Nr. 41 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/7 (nieuw), luidende:

«17/7) een permanente wetenschappelijke evaluatie op te starten van de evolutie van de screeningstrategieën, met name wat de startleeftijd, de frequentie en de mogelijke complementariteit met andere technieken betreft, rekening houdend met de meest recente wetenschappelijke gegevens en de draagkracht van het zorgsysteem;».

Verantwoording

Dit amendement sluit aan bij de hoorzittingen van professor W. Tjalma en professor R. Van den Broecke. Georganiseerde screening vormt een essentieel instrument voor secundaire preventie, waarvan de doeltreffendheid afhangt van de deelname van de bevolking en de voortdurende aanpassing van de strategieën aan de wetenschappelijke gegevens en de draagkracht van het zorgsysteem.

Nr. 42 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/8 (nieuw), luidende:

«17/8) een systematische screening te organiseren die toegankelijk is voor alle in aanmerking komende vrouwen, door middel van concrete maatregelen zoals regelmatige uitnodigingen, gerichte herinneringen, ruime openingstijden en de inzet van mobiele eenheden in gebieden met een lage geografische dekking;».

Verantwoording

Dit amendement vloeit voort uit de hoorzitting met dr. Mirela Roman. Volgens haar zouden deze maatregelen de territoriale en sociale ongelijkheden verminderen en de dekkingsgraad dichter bij het Europese streefdoel van 90 % brengen. Ze zouden bovendien bijdragen tot een grotere transparantie en een betere traceerbaarheid van de screeningsprogramma's.

Justification

Cet amendement fait suite aux auditions du professeur W. Tjalma et du professeur R. Van den Broecke. Le dépistage organisé constitue un outil essentiel de prévention secondaire dont l'efficacité dépend de la participation du public et de l'adaptation continue des stratégies aux données scientifiques et aux capacités du système de soins.

N° 41 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/7 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/7) d'initier une évaluation scientifique continue sur l'évolution des stratégies de dépistage, notamment en ce qui concerne l'âge de début, la fréquence, et l'éventuelle complémentarité avec d'autres techniques, en tenant compte des données probantes les plus récentes et des capacités du système de soins;».

Justification

Cet amendement fait suite aux auditions du professeur W. Tjalma et du professeur R. Van den Broecke. Le dépistage organisé constitue un outil essentiel de prévention secondaire dont l'efficacité dépend de la participation du public et de l'adaptation continue des stratégies aux données scientifiques et aux capacités du système de soins.

N° 42 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/8 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/8) d'organiser un dépistage systématique et accessible à toutes les femmes éligibles par des mesures concrètes telles que des invitations régulières, des relances ciblées, des horaires d'ouverture étendus et le déploiement d'unités mobiles dans les zones à faible couverture géographique;».

Justification

Cet amendement est basé sur l'audition du docteur Mirela Roman. Selon elle, ces mesures permettraient de réduire les inégalités territoriales et sociales et aligner la couverture sur l'objectif européen de 90 %. Cela permettrait en outre de renforcer la transparence et la traçabilité des programmes de dépistage.

Nr. 43 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/9 (nieuw), luidende:

«17/9) regionale indicatoren in te voeren voor het monitoren van de deelname, de kwaliteit van de screening en de feedback aan patiënten;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzitting verklaarde dr. Mirela Roman dat deze maatregelen de territoriale en sociale ongelijkheden zouden verminderen en de dekkingsgraad dichterbij het Europese streefdoel van 90 % zouden brengen. Ze zouden bovendien bijdragen tot een grotere transparantie en een betere traceerbaarheid van de screeningsprogramma's.

Nr. 44 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/10 (nieuw), luidende:

«17/10) de samenwerking tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen te versterken om zo de transversale samenhang van het preventie-, onderzoeks- en regelgevingsbeleid te waarborgen;».

Verantwoording

Deze toevoeging is voornamelijk gebaseerd op de uiteenzettingen van de heer M. Van den Bulcke en mevrouw E. Den Hond. De doeltreffendheid van het beleid inzake kankerpreventie en -bestrijding berust op een nauwe samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus en een actieve deelname aan de Europese initiatieven en normen, zoals het *European Beating Cancer Plan*.

Nr. 45 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/11 (nieuw), luidende:

*«17/11) er bij de uitwerking van het toekomstige nationale kankerplan voor te zorgen dat dit nauw en coherent aansluit bij de Europese strategieën, in het bijzonder het *European Beating Cancer Plan*;».*

Verantwoording

Deze toevoeging is voornamelijk gebaseerd op de uiteenzettingen van de heer M. Van den Bulcke en mevrouw

N° 43 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/9 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/9) de mettre en place des indicateurs de suivi régionaux concernant la participation, la qualité du dépistage et le retour d'information aux patientes;».

Justification

Lors de l'audition du docteur Mirela Roman, elle a déclaré que ces mesures permettraient de réduire les inégalités territoriales et sociales et aligner la couverture sur l'objectif européen de 90 %. Cela permettrait en outre de renforcer la transparence et la traçabilité des programmes de dépistage.

N° 44 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/10 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/10) de renforcer la coopération entre l'État fédéral, les Régions et les Communautés, afin d'assurer la cohérence transversale des politiques de prévention, de recherche et de réglementation;».

Justification

Cet ajout se fonde principalement sur les interventions de M. M. Van den Bulcke et de Mme E. Den Hond. L'efficacité des politiques de prévention et de lutte contre le cancer repose sur une coopération étroite entre les différents niveaux de pouvoir et une participation active aux initiatives et normes européennes, telles que le *European Beating Cancer Plan*.

N° 45 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/11 (nouveau) rédigé comme suit:

*«17/11) de veiller, lors de l'élaboration du futur plan national de lutte contre le cancer, à une articulation étroite et cohérente avec les stratégies européennes, singulièrement le *European Beating Cancer Plan*;».*

Justification

Cet ajout se fonde principalement sur les interventions de M. Van den Bulcke et de Mme E. Den Hond. L'efficacité des

E. Den Hond. De doeltreffendheid van het beleid inzake kankerpreventie en -bestrijding berust op een nauwe samenwerking tussen de verschillende bestuursniveaus en een actieve deelname aan de Europese initiatieven en normen, zoals het *European Beating Cancer Plan*.

Nr. 46 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/12 (nieuw), luidende:

«17/12) territoriale maatregelen te nemen om de blootstelling aan chemische stoffen en hormoonverstorende stoffen in crèches, scholen, ziekenhuizen en andere openbare voorzieningen te verminderen, naar het voorbeeld van het model «Steden en gebieden zonder hormoonverstorende stoffen»;».

Verantwoording

De heer Y. Garcia heeft dit punt tijdens zijn hoorzitting aangekaart en benadrukt dat het noodzakelijk is kwetsbare bevolkingsgroepen te beschermen en de lokale verankering van de preventie maatregelen te bevorderen.

Nr. 47 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/13 (nieuw), luidende:

«17/13) op lokaal niveau de vervanging van risicovolle chemische stoffen in openbare ruimten en diensten (groenvoorzieningen, onderhoud van schoolgebouwen) te bevorderen, waarbij voorrang wordt gegeven aan de vervanging van stoffen waarvoor veiligere alternatieven beschikbaar zijn»;».

Verantwoording

De heer Y. Garcia heeft dit punt tijdens zijn hoorzitting aangekaart. Het betreft een belangrijke manier om de lokale blootstelling aan gevaarlijke stoffen duurzaam te verminderen en *best practices* op het niveau van steden of gemeenschappen te stimuleren.

Nr. 48 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/14 (nieuw), luidende:

«17/14) bewustmakings- en voorlichtingsinstrumenten op lokaal niveau uit te werken, in samenwerking met

*politiques de prévention et de lutte contre le cancer repose sur une coopération étroite entre les différents niveaux de pouvoir et une participation active aux initiatives et normes européennes, telles que le *European Beating Cancer Plan*.*

N° 46 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/12 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/12) de mettre en œuvre des dispositifs territoriaux visant à réduire les expositions aux substances chimiques et perturbateurs endocriniens, dans les crèches, les écoles, les hôpitaux et les autres structures publiques, sur le modèle des «Villes et Territoires sans perturbateurs endocriniens»;».

Justification

M. Y. Garcia a abordé ce point lors de son audition et a insisté sur le fait qu'il convient de protéger les populations vulnérables et favoriser l'appropriation locale des mesures de prévention.

N° 47 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/13 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/13) de favoriser, à l'échelle locale, la substitution des substances chimiques à risque dans les espaces et services publics (espaces verts, entretien des locaux scolaires), en accordant la priorité au remplacement des substances pour lesquelles des alternatives plus sûres sont disponibles»;».

Justification

M. Y. Garcia a abordé ce point lors de son audition. Il s'agit là d'une piste importante pour réduire durablement l'exposition locale aux substances dangereuses et promouvoir des pratiques exemplaires à l'échelle des villes ou communautés.

N° 48 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/14 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/14) de développer des dispositifs de sensibilisation et d'information de proximité, conçus avec les

de lokale bevolking, om ervoor te zorgen dat de aanbevelingen inzake volksgezondheid worden opgevolgd en om toenemende sociale ongelijkheid te voorkomen;».

Verantwoording

De heer Y. Garcia heeft dit aspect tijdens zijn hoorzitting aangekaart. Het doel is om de impact van preventiecampagnes binnen lokale gemeenschappen te versterken.

Nr. 49 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/15 (nieuw), luidende:

«17/15) prioriteit te geven aan de bescherming van zwangere vrouwen, (jonge) moeders en vrouwen die beroepsmatig worden blootgesteld aan chemische stoffen, met bijzondere aandacht voor sectoren met een hoge mate van gemengd personeel of waar voornamelijk vrouwen werkzaam zijn;».

Verantwoording

Tijdens haar hoorzitting legde dr. M. Roman uit dat dit een mogelijke invalshoek is om het risico voor de bevolking te verminderen en de meest kwetsbare groepen te beschermen zonder hen individueel een schuldgevoel aan te praten.

Nr. 50 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/16 (nieuw), luidende:

«17/16) de toegang tot veilige alternatieven voor huishoudelijke en professionele consumptiegoederen die voornamelijk door vrouwen worden gebruikt, waaronder cosmetica, voedselverpakkingen en schoonmaakproducten, te bevorderen, teneinde de blootstelling aan hormoonverstorende stoffen te verminderen;».

Verantwoording

De heer Y. Garcia heeft dit aspect tijdens zijn hoorzitting aangestipt en heeft uitgelegd dat dit de cumulatieve en onzichtbare blootstelling van vrouwen aan hormoonverstorende stoffen zou kunnen verminderen.

Nr. 51 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/17 (nieuw), luidende:

populations locales, afin de garantir l'appropriation des recommandations de santé publique et de prévenir l'accroissement des inégalités sociales;».

Justification

M. Y. Garcia a abordé ce volet durant de son audition. L'objectif est de renforcer l'impact des campagnes de prévention dans les communautés locales.

N° 49 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/15 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/15) de prioriser la protection des femmes enceintes, des (jeunes) mères et des femmes exposées professionnellement aux substances chimiques, en portant une attention particulière aux secteurs d'activité à forte mixité ou à prédominance féminine;».

Justification

Lors de son audition, le docteur M. Roman a expliqué qu'il s'agissait d'une piste de réflexion pour réduire le risque populationnel et protéger les groupes les plus vulnérables sans les culpabiliser individuellement.

N° 50 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/16 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/16) de favoriser l'accès à des alternatives sûres pour les produits de consommation domestiques et professionnels utilisés principalement par les femmes, y compris les cosmétiques, les contenants alimentaires et les produits d'entretien, afin de réduire l'exposition aux perturbateurs endocriniens;».

Justification

M. Y. Garcia a abordé ce volet lors de son audition en expliquant que cela permettrait de diminuer, pour les femmes, l'exposition cumulative et invisible aux perturbateurs endocriniens.

N° 51 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/17 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/17) op federaal en gewestelijk niveau toegankelijke publieke informatieverstrekking te coördineren die eenvoudige en betrouwbare boodschappen bevat, zonder daarbij de mentale belasting van vrouwen bij het omgaan met risico's te vergroten;».

Verantwoording

Dr. M. Roman heeft tijdens haar hoorzitting dit nieuwe punt naar voren gebracht, dat vrouwen in staat wil stellen te begrijpen en te handelen zonder extra stress of schuldgevoelens.

Nr. 52 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/18 (nieuw), luidende:

«17/18) eerstelijnszorgverleners op te leiden om preventieadvies te verstrekken dat specifiek is afgestemd op de realiteit van de blootstelling van vrouwen thuis en op het werk;».

Verantwoording

Dr. M. Roman formuleerde dit nieuwe punt tijdens haar hoorzitting. Het heeft tot doel te zorgen voor een contextgebonden en billijke begeleiding voor alle vrouwen.

Nr. 53 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/19 (nieuw), luidende:

«17/19) bewustmakingscampagnes en preventiemaatregelen te ontwikkelen met medewerking van vrouwen, zodat rekening wordt gehouden met sociale, culturele en economische beperkingen en reproductie van genderongelijkheden wordt voorkomen;».

Verantwoording

De heer Y. Garcia heeft dit aspect tijdens zijn hoorzitting aangekaart. Hij benadrukte het belang van het versterken van de doeltreffendheid en het draagvlak van bewustmakings- of preventiemaatregelen en tegelijkertijd het verminderen van de mentale belasting van vrouwen.

Nr. 54 VAN MEVROUW EL YOUSFI C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/20 (nieuw), luidende:

«17/17) de coordonner, aux niveaux fédéral et régional, une information publique accessible qui intègre des messages simples et fiables, tout en veillant à ne pas accroître la charge mentale des femmes en matière de gestion des risques;».

Justification

Le docteur M. Roman a formulé durant son audition ce nouveau point qui vise à permettre aux femmes de comprendre et d'agir sans stress supplémentaire ni culpabilisation.

N° 52 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/18 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/18) de former les professionnels de santé de première ligne pour délivrer des conseils de prévention spécifiquement adaptés à la réalité des expositions domestiques et professionnelles des femmes;».

Justification

Le docteur M. Roman. a formulé durant son audition ce nouveau point qui a pour but d'assurer une guidance contextualisée et équitable pour toutes les femmes.

N° 53 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/19 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/19) de concevoir les campagnes de sensibilisation et des dispositifs de prévention avec la participation des femmes, afin de tenir compte des contraintes sociales, culturelles et économiques et ainsi d'éviter la reproduction des inégalités de genre;».

Justification

M. Y. Garcia a abordé ce volet lors de son audition. Il a insisté sur l'importance de renforcer l'efficacité et l'appropriation des mesures de sensibilisation/de prévention tout en réduisant la charge mentale des femmes.

N° 54 DE MME EL YOUSFI ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/20 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/20) *gendermainstreaming te integreren in alle beleidsmaatregelen op het gebied van milieugezondheid, zodat de verantwoordelijkheid voor bescherming en risicobeheer bij het overheidsbeleid wordt gelegd en niet uitsluitend bij het individuele gedrag van vrouwen;*».

Verantwoording

Tijdens zijn hoorzitting heeft de heer Y. Garcia erop gewezen dat het van cruciaal belang is te voorkomen dat vrouwen alleen of onevenredig veel verantwoordelijkheid dragen voor preventie.

Nr. 55 VAN MEVROUW **LIEKENS**

In het dispositief, een punt 1/1 (nieuw) invoegen, luidende:

«1/1) *bij preventie, sensibilisering, gegevensverzameling en communicatie over borstkanker er uitdrukkelijk op toe te zien dat ook mannen worden betrokken;*».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen stelde professor W. Tjalma dat borstkanker ook mannen treft (risico 1 op 500) en dat de resolutie genderinclusiviteit ontbeert.

Nr. 56 VAN MEVROUW **LIEKENS**

In het dispositief, een punt 1/2 (nieuw) invoegen, luidende:

«1/2) *de uitvoering van deze resolutie te benaderen binnen een «One Health»-kader, met aandacht voor de onderlinge samenhang tussen menselijke gezondheid, diergezondheid en leefmilieu;*».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen wees de heer M. Van den Bulcke (diensthoofd Kankercentrum, Sciensano) op het belang van *One Health* als prioriteit.

«17/20) *d'intégrer le gender mainstreaming dans l'ensemble des politiques de santé environnementale, afin que la responsabilité de la protection et de la gestion des risques soit portée par les politiques publiques et non par les seuls comportements individuels des femmes;*».

Justification

Durant son audition, M. Y. Garcia a précisé qu'il est primordial d'éviter que les femmes supportent seules ou de manière disproportionnée la responsabilité de la prévention.

Nadia EL YOUSFI.
Özlem ÖZEN.
Fatima AHALLOUCH.

N° 55 DE MME **LIEKENS**

Dans le dispositif, insérer un point 1/1 (nouveau) rédigé comme suit:

«1/1) *de veiller expressément à ce que les hommes soient eux aussi pris en considération dans la prévention, la sensibilisation, la collecte de données et la communication relatives au cancer du sein;*».

Justification

Au cours des auditions, le professeur W. Tjalma a déclaré que les hommes étaient eux aussi touchés par le cancer du sein (risque de 1 sur 500) et que la résolution péchait par un manque d'inclusivité de genre.

N° 56 DE MME **LIEKENS**

Dans le dispositif, insérer un point 1/2 (nouveau) rédigé comme suit:

«1/2) *d'inscrire la mise en œuvre de la présente résolution dans une approche «One Health» attentive à l'interdépendance entre la santé humaine, la santé animale et l'environnement;*».

Justification

Au cours des auditions, M. M. Van den Bulcke (chef de service, Centre du cancer, Sciensano) a souligné l'importance de l'approche «*One Health*» dont il a fait une priorité.

Nr. 57 VAN MEVROUW LIEKENS

In het dispositief, een punt 1/3 (nieuw) invoegen, luidende:

«1/3) bij de uitwerking van de maatregelen rekening te houden met de classificaties van het Internationaal Agentschap voor kankeronderzoek (IARC, International Agency for Research on Cancer), in het bijzonder wat betreft agentia en stoffen die als kankerverwekkend (groep 1) of waarschijnlijk kankerverwekkend (groep 2A) zijn ingedeeld;».

Verantwoording

In de toelichting wordt verwezen naar wetenschappelijke classificaties, zonder dat deze worden vertaald naar het dispositief. Dit amendement zorgt voor samenhang tussen de onderbouwing en de aanbevelingen.

Nr. 58 VAN MEVROUW LIEKENS

In het dispositief, een punt 1/4 (nieuw) invoegen, luidende:

«1/4) de maatregelen inzake milieufactoren te prioriteren op basis van de bewijskracht van de beschikbare wetenschappelijke data en de voorziene impact op de volksgezondheid;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen benadrukte professor W. Tjalma dat de bewijskracht verschilt naargelang de blootstelling (onder meer sterk voor passief roken en zwakker voor bepaalde stoffen zoals bisfenolen en ftalaten).

Nr. 59 VAN MEVROUW LIEKENS

In het dispositief, een punt 1/5 (nieuw) invoegen, luidende:

«1/5) bij de uitwerking van maatregelen inzake milieufactoren per relevante factor ten minste het volgende te bepalen:

- a) het beschikbare bewijsniveau;
- b) het bevoegde beleidsniveau (federaal, gewestelijk of Europees);

N° 57 DE MME LIEKENS

Dans le dispositif, insérer un point 1/3 (nouveau) rédigé comme suit:

«1/3) de tenir compte, lors de l'élaboration des mesures, des classifications établies par le Centre international de recherche sur le cancer (CIRC), en particulier en ce qui concerne les agents et substances classés comme cancérogènes (groupe 1) ou probablement cancérogènes (groupe 2A);».

Justification

Les classifications scientifiques sont évoquées dans les développements, mais ne sont pas intégrées au dispositif. Le présent amendement rétablit une cohérence entre l'argumentation et les recommandations.

N° 58 DE MME LIEKENS

Dans le dispositif, insérer un point 1/4 (nouveau) rédigé comme suit:

«1/4) de prendre en priorité des mesures visant les facteurs environnementaux en s'appuyant sur les preuves scientifiques issues des données scientifiques disponibles et sur l'incidence prévue sur la santé publique;».

Justification

Au cours des auditions, le professeur W. Tjalma a souligné que les preuves scientifiques différaient en fonction de la substance à laquelle on était exposé (incidence solidement établie pour le tabagisme passif et moins certaine pour des substances telles que les bisphénols et les phtalates).

N° 59 DE MME LIEKENS

Dans le dispositif, insérer un point 1/5 (nouveau) rédigé comme suit:

«1/5) lors de l'élaboration des mesures visant les facteurs environnementaux, de déterminer au minimum les éléments suivants pour chaque facteur pertinent:

- a) le niveau des preuves disponibles;
- b) le niveau de pouvoir compétent (fédéral, régional ou européen);

c) *het type maatregel (normering, sanering, sensibilisering of onderzoek);».*

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen lichtte mevrouw E. Den Hond (projectcoördinator van Steunpunt Milieu en Gezondheid, Provinciaal Instituut voor hygiëne (PIH) van Antwerpen) toe dat humane biomonitoring de keten «bron - interne dosis - effect - beleid» zichtbaar maakt en dat beleidskeuzes onder meer betrekking kunnen hebben op wetgeving, sanering, sensibilisering en onderzoek.

Nr. 60 VAN MEVROUW **LIEKENS**

In het dispositief, een punt 1/6 (nieuw) invoegen, luidende:

«1/6) humane biomonitoring systematisch te verankeren als beleidsinstrument voor de opvolging van interne blootstelling en als vroegtijdig waarschuwingssysteem («early warning») ter ondersteuning van het preventie- en gezondheidsbeleid;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen omschreef mevrouw E. Den Hond (projectcoördinator van Steunpunt Milieu en Gezondheid, Provinciaal Instituut voor hygiëne (PIH) van Antwerpen) *humane biomonitoring* (HBM) als een «*early warning system*» dat signalen kan detecteren vóór ziekte en zo het beleid kan bijsturen.

Nr. 61 VAN MEVROUW **LIEKENS**

In het dispositief, een punt 1/7 (nieuw) invoegen, luidende:

«1/7) bij de beoordeling van milieublootstellingen en de uitwerking van preventiemaatregelen rekening te houden met gecombineerde blootstellingen (cocktail-effecten) en met kritieke blootstellingsperiodes, waaronder de zwangerschap, de kindertijd en de puberteit;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen wees mevrouw E. Den Hond (projectcoördinator PIH, dienst Milieu en Gezondheid) op de blootstelling aan een mix van stoffen (cocktail-effect) en op het belang van tijdstip, onder meer tijdens zwangerschap.

c) *le type de mesure (normative, sanitaire, de sensibilisation ou de recherche);».*

Justification

Au cours des auditions, Mme E. Den Hond (coordinatrice de projet, Institut provincial d'hygiène, Anvers (PIH), service Environnement et Santé) a expliqué que la biosurveillance humaine permettait de visualiser la chaîne «source - dose interne - effet - politique» et que les choix politiques à opérer portaient entre autres sur la législation, l'assainissement, la sensibilisation et la recherche.

N° 60 DE MME **LIEKENS**

Dans le dispositif, insérer un point 1/6 (nouveau) rédigé comme suit:

«1/6) de faire systématiquement de la biosurveillance humaine un instrument politique de suivi de l'exposition interne et un système d'alerte précoce («early warning»), fondement d'une politique de prévention et de santé;».

Justification

Au cours des auditions, Mme E. Den Hond (coordinatrice de projet, Institut provincial d'hygiène, Anvers (PIH), service Environnement et Santé) a décrit la biosurveillance humaine comme un système d'alerte précoce permettant de détecter des signes avant-coureurs de la maladie et ainsi de réorienter la politique.

N° 61 DE MME **LIEKENS**

Dans le dispositif, insérer un point 1/7 (nouveau) rédigé comme suit:

«1/7) lors de l'évaluation des expositions environnementales et de l'élaboration de mesures préventives, de tenir compte des polyexpositions (effets cocktail) et des périodes critiques d'exposition, dont la grossesse, l'enfance et la puberté;».

Justification

Au cours des auditions, Mme E. Den Hond (coordinatrice de projet, Institut provincial d'hygiène, Anvers (PIH), service Environnement et Santé) a insisté sur le fait que nous sommes exposés à un ensemble de substances (effet cocktail) et sur l'importance du moment de l'exposition, entre autres pendant la grossesse.

Nr. 62 VAN MEVROUW LIEKENS

In het dispositief, een punt 1/8 (nieuw) invoegen, luidende:

«1/8) bij de uitwerking van preventie-, opvolgings- en beleidsmaatregelen rekening te houden met verschillen in milieublootstelling tussen bevolkingsgroepen, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen en voor zones met verhoogde blootstelling;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen wees mevrouw E. Den Hond (projectcoördinator van Steunpunt Milieu en Gezondheid, Provinciaal Instituut voor hygiëne (PIH) van Antwerpen) op sociale ongelijkheden in milieublootstelling.

Nr. 63 VAN MEVROUW LIEKENS

In het dispositief, een punt 1/9 (nieuw) invoegen, luidende:

«1/9) de uitvoering van deze resolutie in te bedden in een meerjarencader, met tussentijdse evaluatiemomenten;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen werd door professor R. Van den Broecke en de heer M. Van den Bulcke (diensthoofd Kankercentrum, Sciensano) gevraagd om niet enkel 2025-2026 te vermelden, maar een langetermijnperspectief te voorzien.

Nr. 64 VAN MEVROUW LIEKENS

In het dispositief, een punt 1/10 (nieuw) invoegen, luidende:

«1/10) het wetenschappelijk onderzoek naar de relatie tussen milieufactoren en borstkanker structureel te versterken, onder meer via interdisciplinair onderzoek en door gegevenskoppeling, waar mogelijk;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen benadrukte de heer M. Van den Bulcke (diensthoofd Kankercentrum, Sciensano) dat naast preventie en regelgeving een derde pijler, met name onderzoek, structureel versterkt moet worden.

N° 62 DE MME LIEKENS

Dans le dispositif, insérer un point 1/8 (nouveau) rédigé comme suit:

«1/8) lors de l'élaboration de mesures de prévention, de surveillance et de politique, de tenir compte des différences d'exposition aux facteurs environnementaux entre les groupes de population, en étant particulièrement attentif aux groupes vulnérables et aux zones où l'exposition est plus importante;».

Justification

Au cours des auditions, Mme E. Den Hond (coordinatrice de projet, Institut provincial d'hygiène, Anvers (PIH), service Environnement et Santé) a insisté sur les inégalités sociales dans l'exposition aux facteurs environnementaux.

N° 63 DE MME LIEKENS

Dans le dispositif, insérer un point 1/9 (nouveau) rédigé comme suit:

«1/9) d'inscrire la mise en œuvre de la présente résolution dans un programme pluriannuel, assorti d'évaluations intermédiaires;».

Justification

Au cours des auditions, Mme E. Den Hond (coordinatrice de projet, Institut provincial d'hygiène, Anvers (PIH), service Environnement et Santé) a demandé que la résolution ne fasse pas seulement référence à la période 2025-2026, mais qu'elle s'inscrive dans une perspective à long terme.

N° 64 DE MME LIEKENS

Dans le dispositif, insérer un point 1/10 (nouveau) rédigé comme suit:

«1/10) de renforcer de manière structurelle la recherche scientifique sur la relation entre les facteurs environnementaux et le cancer du sein, notamment en mettant l'accent sur la recherche interdisciplinaire et le croisement de données, là où cela est possible;».

Justification

Au cours des auditions, M. M. Van den Bulcke (chef de service, Centre du cancer, Sciensano) a souligné qu'il convenait de renforcer structurellement un troisième pilier en plus de la prévention et de la réglementation, à savoir la recherche.

Nr. 65 VAN MEVROUW LIEKENS

In het dispositief, een punt 1/11 (nieuw) invoegen, luidende:

«1/11) een wettelijk en ethisch kader uit te werken dat gegevenskoppeling tussen relevante gezondheidsregisters en milieugegevens mogelijk maakt, met passende waarborgen voor gegevensbescherming en met toepassing van het principe «privacy-by-design»;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen stelde mevrouw E. Den Hond (projectcoördinator van Steunpunt Milieu en Gezondheid, Provinciaal Instituut voor hygiëne (PIH) van Antwerpen) dat gegevenskoppeling essentieel is, maar in de praktijk botst op een strikte toepassing van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) in België.

Nr. 66 VAN MEVROUW LIEKENS

In het dispositief, een punt 1/12 (nieuw) invoegen, luidende:

«1/12) op Europees niveau actief te pleiten voor strengere normen inzake chemische stoffen, waaronder PFAS, en voor de toepassing van het «essential use»-principe»;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen benadrukte mevrouw E. Den Hond (projectcoördinator van Steunpunt Milieu en Gezondheid, Provinciaal Instituut voor hygiëne (PIH) van Antwerpen) dat regulering van PFAS op Europees niveau moet gebeuren en verwees ze naar het «essential use»-principe.

Nr. 67 VAN MEVROUW LIEKENS

In het dispositief, een punt 1/13 (nieuw) invoegen, luidende:

«1/13) bij de inschatting van de impact van milieufactoren uit te gaan van de populatie-impact en bij cumulatieve inschattingen rekening te houden met de overlap tussen risicofactoren»;».

N° 65 DE MME LIEKENS

Dans le dispositif, insérer un point 1/11 (nouveau) rédigé comme suit:

«1/11) d'élaborer un cadre légal et éthique permettant de recouper les données provenant des registres de santé pertinents et les données environnementales, en y intégrant les garanties adéquates pour la protection des données et en appliquant le principe «privacy by design» (protection de la vie privée dès la conception);».

Justification

Au cours des auditions, Mme E. Den Hond (coordinatrice de projet, Institut provincial d'hygiène, Anvers (PIH), service Environnement et Santé) a déclaré que le recoupement de données était essentiel, mais qu'en pratique, il se heurtait à l'application stricte du règlement général sur la protection des données (RGPD) faite en Belgique.

N° 66 DE MME LIEKENS

Dans le dispositif, insérer un point 1/12 (nouveau) rédigé comme suit:

«1/12) de plaider activement à l'échelon européen en faveur d'un durcissement des normes pour les substances chimiques, dont les substances per- et polyfluoroalkylées (PFAS), et de l'application du principe d'usage essentiel»;».

Justification

Au cours des auditions, Mme E. Den Hond (coordinatrice de projet, Institut provincial d'hygiène, Anvers (PIH), service Environnement et Santé) a insisté sur le fait qu'une régulation des substances per- et polyfluoroalkylées (PFAS) devait se faire à l'échelon européen et a rappelé le principe d'usage essentiel.

N° 67 DE MME LIEKENS

Dans le dispositif, insérer un point 1/13 (nouveau) rédigé comme suit:

«1/13) de partir de l'incidence sur la population pour l'évaluation de l'incidence de facteurs environnementaux et de tenir compte de la combinaison possible entre plusieurs facteurs de risque pour les évaluations cumulatives»;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzitting benadrukte professor W. Tjalma dat bij cumulatieve inschattingen overlapcorrectie nodig is en wees hij op de hoge populatie-impact van fijn stof.

Nr. 68 VAN MEVROUW **LIEKENS**

In het dispositief, een punt 1/14 (nieuw) invoegen, luidende:

«1/14) er bij de uitvoering van deze resolutie over te waken dat maatregelen inzake milieufactoren aanvullend zijn op bestaande maatregelen van secundaire preventie, waaronder borstkankerscreening, en acties te ondersteunen die de deelnamegraad aan screening verhogen, zonder screening te segmenteren op basis van woonplaats of lokale milieublootstelling, zolang hiervoor onvoldoende wetenschappelijke onderbouwing bestaat;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen gaf professor R. Van den Broecke aan geen voorstander te zijn van gepersonaliseerde *screening* op basis van omgevingsvervuiling wegens onvoldoende gegevens en consensus.

Nr. 69 VAN MEVROUW **LIEKENS**

In het dispositief, een punt 1/15 (nieuw) invoegen, luidende:

«1/15) de mogelijkheid te laten evalueren om de startleeftijd voor borstkankerscreening te verlagen, onder meer op basis van wetenschappelijke evidentie, een kosten-batenanalyse en beschikbare capaciteit;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzitting vroeg senator C. Desalle expliciet naar de startleeftijd van vijfenveertig jaar en naar de wetenschappelijke gegevens om het nut hiervan te evalueren.

Nr. 70 VAN MEVROUW **LIEKENS**

In het dispositief, een punt 1/16 (nieuw) invoegen, luidende:

Justification

Au cours des auditions, le professeur W. Tjalma a souligné que pour les évaluations cumulatives, une correction devait être appliquée lorsque plusieurs facteurs se combinent et a mis l'accent sur l'incidence élevée des particules fines sur la population.

N° 68 DE MME **LIEKENS**

Dans le dispositif, insérer un point 1/14 (nouveau) rédigé comme suit:

«1/14) de veiller, lors de la mise en œuvre de la présente résolution, à ce que les mesures relatives aux facteurs environnementaux complètent les mesures existantes de prévention secondaire, notamment le dépistage du cancer du sein, et de soutenir les actions visant à augmenter le taux de participation au dépistage, sans segmenter le dépistage en fonction du domicile ou de l'exposition environnementale locale, tant qu'il n'y a pas de fondement scientifique suffisant dans ce sens;».

Justification

Au cours des auditions, le professeur R. Van den Broecke a indiqué qu'il n'était pas favorable à un dépistage personnalisé sur la base de la pollution environnementale faute de données et de consensus suffisants.

N° 69 DE MME **LIEKENS**

Dans le dispositif, insérer un point 1/15 (nouveau) rédigé comme suit:

«1/15) de faire évaluer la possibilité d'abaisser l'âge où débute le dépistage du cancer du sein, notamment sur la base de données scientifiques probantes, d'une analyse coûts-bénéfices et des capacités disponibles;».

Justification

Au cours des auditions, la sénatrice C. Desalle a demandé explicitement si l'abaissement de l'âge du dépistage systématique à quarante-cinq ans était judicieux et si des données scientifiques permettaient d'en évaluer l'utilité.

N° 70 DE MME **LIEKENS**

Dans le dispositif, insérer un point 1/16 (nouveau) rédigé comme suit:

«1/16) specifieke preventie- en monitoringmaatregelen te voorzien voor beroepsmatige blootstelling aan potentieel schadelijke stoffen, met bijzondere aandacht voor risicoberoepen;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen werd gewezen op beroepsblootstelling aan toxische stoffen, onder meer bij risicoberoepen.

Nr. 71 VAN MEVROUW LIEKENS

In het dispositief punt 3 vervangen als volgt:

«3) prioriteit te geven aan bronaanpak door vervuiling en blootstelling aan toxische stoffen te verminderen of te elimineren via normering en handhaving;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen benadrukte de heer M. Van den Bulcke (diensthoofd Kankercentrum, Sciensano) dat directe eliminatie of reductie van vervuiling, ondersteund door regelgeving en normering, het meest doeltreffend is.

Nr. 72 VAN MEVROUW LIEKENS

In het dispositief, een punt 4/5 (nieuw) invoegen, luidende:

«4/1) de uitvoering van deze resolutie te integreren in bestaande plannen en structuren, waaronder het Nationaal Actieplan Milieu en Gezondheid (NEHAP), het Nationaal Actieplan inzake hormoonverstoorders en de relevante adviezen van de Hoge Gezondheidsraad;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen verwees mevrouw E. Den Hond (projectcoördinator van Steunpunt Milieu en Gezondheid, Provinciaal Instituut voor hygiëne (PIH) van Antwerpen) expliciet naar NEHAP, het Nationaal Actieplan inzake hormoonverstoorders en het advies van de Hoge Gezondheidsraad (HGR) van mei 2019 (nr. 9404).

Nr. 73 VAN MEVROUW LIEKENS

In het dispositief, een punt 4/6 (nieuw) invoegen, luidende:

«1/16) de prévoir des mesures spécifiques de prévention et de surveillance pour l'exposition professionnelle à des substances potentiellement nocives, en accordant une attention particulière aux professions à risque;».

Justification

Au cours des auditions, on a attiré l'attention sur l'exposition professionnelle à des substances toxiques, notamment pour les professions à risque.

N° 71 DE MME LIEKENS

Dans le dispositif, remplacer le point 3 par ce qui suit:

«3) de donner la priorité à une approche à la source en réduisant ou en éliminant la pollution et l'exposition aux substances toxiques par la fixation de normes et le respect de celles-ci;».

Justification

Au cours des auditions, M. Van den Bulcke (chef de service, Centre du cancer, Sciensano) a souligné que l'élimination ou la réduction directes de la pollution, par le biais de la réglementation et de la fixation de normes, est la mesure la plus efficace.

N° 72 DE MME LIEKENS

Dans le dispositif, insérer un point 4/5 (nouveau) rédigé comme suit:

«4/5) d'intégrer la mise en œuvre de la présente résolution dans les plans et structures existants, notamment le Plan national d'action Environnement-Santé (NEHAP), le Plan d'action national sur les perturbateurs endocriniens et les avis pertinents du Conseil supérieur de la santé;».

Justification

Au cours des auditions, Mme E. Den Hond (coordinatrice de projet, Institut provincial d'hygiène (PIH), service Environnement et Santé) a renvoyé explicitement au NEHAP, au Plan d'action national sur les perturbateurs endocriniens et à l'avis de mai 2019 du Conseil supérieur de la santé (n° 9404).

N° 73 DE MME LIEKENS

Dans le dispositif, insérer un point 4/6 (nouveau) rédigé comme suit:

«4/2) op Europees niveau de samenwerking inzake onderzoek en innovatie rond milieu en gezondheid te stimuleren, onder meer door met de Europese Commissie (DG RTD) de mogelijkheid te verkennen van een gecoördineerde onderzoeksagenda of missie;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen stelde de heer M. Van den Bulcke (diensthoofd Kankercentrum, Sciensano) voor om met de Europese Commissie (DG RTD) een grote missie rond milieu en gezondheid te onderzoeken.

Nr. 74 VAN MEVROUW LIEKENS

In het dispositief, een punt 4/7 (nieuw) invoegen, luidende:

«4/7) bij maatregelen inzake de beperking of substitutie van chemische stoffen te vermijden dat deze worden vervangen door alternatieven met gelijkaardige of hogere risico's voor gezondheid en milieu;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen werd gewezen op het risico van «regrettable substitution» door mevrouw E. Den Hond (projectcoördinator van Steunpunt Milieu en Gezondheid, Provinciaal Instituut voor hygiëne (PIH) van Antwerpen) waarbij een gereguleerde stof wordt vervangen door een chemisch verwante variant waarvan de effecten onvoldoende gekend zijn, maar mogelijk eveneens schadelijk zijn. Daarom is het aangewezen dit aandachtspunt expliciet op te nemen.

Nr. 75 VAN MEVROUW LIEKENS

In het dispositief, punt 17 vervangen als volgt:

«17) preventie- en sensibiliseringscommunicatie inzake milieublootstelling praktisch en doelgroepgericht uit te werken, met concrete richtlijnen en met aandacht voor ondersteunende communicatie;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen benadrukte mevrouw E. Den Hond (projectcoördinator van Steunpunt Milieu en Gezondheid, Provinciaal Instituut voor hygiëne (PIH) van Antwerpen) het

«4/6) d'encourager la coopération au niveau européen en matière de recherche et d'innovation dans le domaine de l'environnement et de la santé, notamment en examinant avec la Commission européenne (DG RTD) la possibilité de mettre en place un agenda ou une mission en vue d'une recherche coordonnée;».

Justification

Au cours des auditions, M. Van den Bulcke (chef de service, Centre du cancer, Sciensano) a proposé d'examiner, conjointement avec la Commission européenne (DG RTD), la mise en place d'une grande mission en matière d'environnement et de santé.

N° 74 DE MME LIEKENS

Dans le dispositif, insérer un point 4/7 (nouveau) rédigé comme suit:

«4/7) d'éviter, dans le cadre des mesures relatives à la limitation ou à la substitution de substances chimiques, que celles-ci soient remplacées par des alternatives présentant des risques similaires voire supérieurs pour la santé et l'environnement;».

Justification

Au cours des auditions, Mme E. Den Hond (coordinatrice de projet, Institut provincial d'hygiène (PIH), service Environnement et Santé) a souligné le risque de «substitution regrettable», laquelle consiste à remplacer une substance réglementée par une variante chimiquement apparentée dont les effets ne sont pas suffisamment connus, mais qui peuvent être tout aussi nocifs. Il est donc indiqué d'inscrire explicitement ce point d'attention dans le texte.

N° 75 DE MME LIEKENS

Dans le dispositif, remplacer le point 17 par ce qui suit:

«17) d'élaborer une communication axée sur la prévention et la sensibilisation en matière d'exposition environnementale, qui soit pratique et axée sur des groupes cibles, qui soit fondée sur des directives concrètes et qui accorde une attention particulière à une communication de soutien;».

Justification

Au cours des auditions, Mme E. Den Hond (coordinatrice de projet, Institut provincial d'hygiène (PIH), service Environnement et Santé) a souligné l'importance de faire

belang van sensibilisering met concrete richtlijnen, zonder culpabilisering, en met een doelgroepgerichte aanpak.

Nr. 76 VAN MEVROUW LIEKENS

Het dispositief aanvullen met een punt 17/29 (nieuw), luidende:

«17/29) milieufactoren en hormoonverstorende stoffen te integreren in de opleiding van zorgverleners en informatievoorziening te ontwikkelen voor (toekomstige) ouders via materniteiten en prenatale consultaties;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen stelde professor R. Van den Broecke dat milieufactoren onvoldoende aan bod komen in de geneeskundeopleiding en dat informatie aan (toekomstige) moeders via materniteiten en consultaties ontbreekt.

Nr. 77 VAN MEVROUW LIEKENS

Het dispositief aanvullen met een punt 17/30 (nieuw), luidende:

«17/30) borstweefsel densiteit als risicofactor systematisch beter in kaart te brengen en te registreren, en de mogelijke gevolgen hiervan voor de doeltreffendheid en de strategie van borstkankerscreening te evalueren;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen wees professor R. Van den Broecke erop dat borstweefsel densiteit een risicofactor is en dat een verhoogde densiteit de doeltreffendheid van *screening* kan verminderen, onder meer in verband met hormoonverstoorders.

Goedele LIEKENS.

Nr. 78 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

In de considerans punt F aanvullen als volgt:

«hetzij eenendertig diagnoses en zes overlijdens per dag;».

de la sensibilisation sur la base de directives concrètes, sans culpabilisation et vers des groupes cibles.

N° 76 DE MME LIEKENS

Compléter le dispositif par un point 17/29 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/29) d'intégrer l'étude des facteurs environnementaux et des perturbateurs endocriniens dans la formation des prestataires de soins et de développer la communication d'informations vers les (futurs) parents par le biais des maternités et des consultations prénatales;».

Justification

Au cours des auditions, le professeur R. Van den Broecke a indiqué que l'incidence des facteurs environnementaux n'était pas suffisamment abordée dans le cadre des études de médecine et qu'il n'y aurait pas non plus d'informations qui seraient données aux (futurs) mères dans les maternités.

N° 77 DE MME LIEKENS

Compléter le dispositif par un point 17/30 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/30) de cartographier et d'enregistrer de manière plus efficace et systématique la densité du tissu glandulaire en tant que facteur de risque, et d'évaluer ses conséquences possibles sur l'efficacité et la stratégie du dépistage du cancer du sein;».

Justification

Au cours des auditions, le professeur R. Van den Broecke a souligné que la densité du tissu glandulaire était un facteur de risque et qu'une densité plus forte pouvait réduire l'efficacité du dépistage, notamment en raison des perturbateurs endocriniens.

N° 78 DE M. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Dans les considérants, compléter le point F par ce qui suit:

«soit trente-et-un diagnostics et six décès recensés chaque jour;».

Verantwoording

Dit cijfer is aangehaald door professor W. Tjalma, adjunct-diensthoofd gynaecologische oncologie UZ Antwerpen.

Nr. 79 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

In de considerans een punt F/1 (nieuw) invoegen, luidende:

«F/1. overwegende dat het risico voor mannen om borstkanker te ontwikkelen 1 op 500 bedraagt en dat preventie dus ook op de mannelijke bevolking gericht moet zijn;».

Verantwoording

Dit element is tijdens de hoorzittingen aangehaald door professor W. Tjalma, adjunct-diensthoofd gynaecologische oncologie UZ Antwerpen.

Nr. 80 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

In de considerans een punt F/2 (nieuw) invoegen, luidende:

«F/2. gelet op de toename van het aantal borstkankers, gelinkt aan veroudering, en op de invloed van een aantal factoren (passiefroken, fijn stof, beroepsmatig contact met pesticiden, cadmium, PFAS, bisfenolen, ftalaten en dioxinen) die elk apart of in combinatie met elkaar, veranderingen kunnen veroorzaken in de borstcellen en de kwaadaardige groei ervan kunnen stimuleren;».

Verantwoording

Dit element is tijdens de hoorzittingen aangehaald door professor W. Tjalma, adjunct-diensthoofd gynaecologische oncologie UZ Antwerpen.

Nr. 81 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

In de considerans een punt I/23 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/23. gelet op de noodzaak om de stoffen terug te dringen aan de bron, bij de productie en het in de handel brengen ervan, overeenkomstig de belangrijkste inzichten uit de beschikbare studies;».

Justification

Ce chiffre a été évoqué par le professeur W. Tjalma, chef de service adjoint d'oncologie gynécologique de l'*Universitair Ziekenhuis Antwerpen (UZAntwerpen)*.

N° 79 DE M. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point F/1 (nouveau) rédigé comme suit:

«F/1. considérant le risque de cancer du sein pour les hommes s'élevant à un sur cinq cents et la nécessité d'une prévention ciblant également la population masculine;».

Justification

Cet élément a été soulevé durant les auditions, par le professeur W. Tjalma, chef de service adjoint d'oncologie gynécologique de l'*UZAntwerpen*.

N° 80 DE M. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point F/2 (nouveau) rédigé comme suit:

«F/2. considérant l'augmentation du nombre de cancers du sein liée au vieillissement ainsi qu'à l'influence de divers facteurs (tabagisme passif, particules fines, pesticides professionnels, cadmium, PFAS, bisphénols, phtalates et dioxines) susceptibles, isolément ou de concert, d'altérer les cellules mammaires et d'en stimuler la croissance maligne;».

Justification

Cet élément a été mis en lumière par le professeur W. Tjalma, chef de service adjoint d'oncologie gynécologique, de l'*UZAntwerpen* durant les auditions.

N° 81 DE M. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/23 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/23. considérant l'impératif d'une réduction des substances à la source, dès leur fabrication et leur mise sur le marché, conformément aux principaux enseignements des études disponibles;».

Verantwoording

Dit punt geeft gevolg aan de hoorzitting van de heer Y. Garcia, doctor in de informatie- en communicatiewetenschappen, *Université Paris-Est Créteil*.

Nr. 82 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

In de considerans een punt I/24 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/24. gelet op de impact van de gemiddelde leeftijd bij de eerste zwangerschap (dertig-vijfendertig jaar) op het risico op borstkanker, aangezien het klierweefsel in de borsten pas volledig gedifferentieerd is na de bevalling en het vóór dat moment vatbaarder is voor veranderingen, veroorzaakt door natuurlijke hormonen en door hormoonverstorende stoffen;».

Verantwoording

Deze opmerking is tijdens de hoorzittingen gemaakt door professor R. Van den Broecke.

Nr. 83 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

In de considerans een punt I/25 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/25. overwegende dat de blootstellingen meervoudig, cumulatief en vaak onzichtbaar zijn (luchtverontreiniging, hormoonverstoorders, chemische stoffen in het dagelijkse leven en op de werkvloer), en dat zij bijdragen tot de risico's, soms op lange termijn;».

Verantwoording

Dit amendement geeft gevolg aan de uiteenzetting van dr. M. Roman, voorzitter van *Europa Donna Belgium*.

Nr. 84 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

In de considerans een punt I/26 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/26. gelet op de noodzakelijke samenhang van gegevens uit verschillende studiedomeinen (laboratorium, toxicologie, experimenten op dieren en mensen) in

Justification

Ce point fait suite à l'audition de M. Y. Garcia, docteur en sciences de l'information et de la communication, *Université Paris-Est Créteil*.

N° 82 DE M. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/24 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/24. considérant l'impact de l'âge moyen de la première grossesse (trente à trente-cinq ans) sur le risque de cancer du sein, le tissu glandulaire n'atteignant sa pleine différenciation qu'après l'accouchement et restant, jusque-là, exposé aux altérations causées par les hormones naturelles et les perturbateurs endocriniens;».

Justification

Ce propos a été tenu par le professeur R. Van den Broecke durant les auditions.

N° 83 DE M. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/25 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/25. considérant le caractère multiple, cumulatif et souvent invisible des expositions (pollution de l'air, perturbateurs endocriniens, substances chimiques du quotidien et milieux professionnels) ainsi que leur contribution à l'accroissement des risques, parfois sur le long terme;».

Justification

Ce point fait suite à l'intervention de la docteure M. Roman, présidente de *Europa Donna Belgium*.

N° 84 DE M. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/26 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/26. considérant la nécessaire cohérence des données provenant de différents domaines d'études (laboratoire, toxicologie, expérimentation animale et humaine) dans

het valideren van een causaal verband tussen een bepaalde blootstelling en de ontwikkeling van een vorm van kanker;».

Verantwoording

Dit amendement geeft gevolg aan de hoorzitting met dr. P. Autier, epidemioloog en hoofd van het *International Prevention Research Institute* (i-PRI) in Lyon.

Nr. 85 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

In het dispositief punt 1 aanvullen als volgt:

«en gebruik te maken van de Wereldkankerdag op 4 februari en de Wereldborstkankerdag op 19 oktober om te herinneren aan de raadgevingen inzake preventie, opsporing en bestrijding van stigmatisering;».

Verantwoording

Er bestaat al een Wereldkankerdag op 4 februari. Dit is een internationale dag gewijd aan preventie, opsporing, bestrijding van stigmatisering en behandeling van kanker. Die dag wordt elk jaar op 4 februari georganiseerd. Dit wereldwijde initiatief wordt ondersteund door organisaties als de Stichting tegen kanker, die acties organiseert in Brussel, en *Agence pour une vie de qualité* (AVIQ), om het bewustzijn te vergroten en ongelijkheden in behandeling en toegang tot zorg op de agenda te plaatsen. Andere belangrijke data zijn 19 oktober voor borstkanker, en dagen gewijd aan kinderanker (zoals in oktober) of bloedkanker (28 mei). Een terugkerend effect is altijd doeltreffender dan een eenmalige actie in één jaar.

Nr. 86 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

In het dispositief een punt 6/1 (nieuw) invoegen, luidende:

«6/1) het «One Health»-proces te ondersteunen als een doeltreffend gezondheidsbeleid dat rekening houdt met factoren die een directe en indirecte invloed hebben op de menselijke gezondheid, met name de bestrijding van ziekten (infectieziekten, chronische ziekten), risicogedrag (alcohol, tabak, drugs), toegang tot gezondheidszorg en het verband tussen werk en gezondheid; de gezondheid van dieren en planten (preventie en bestrijding van dier- en plantenziekten, kwaliteit van de voedselketen); en de gezondheid van het milieu (bestrijding van klimaatverandering, bescherming van de biodiversiteit en de oceanen, beheer van gevaarlijke stoffen en afval);».

la validation d'un lien de causalité entre une exposition donnée et le développement d'un cancer;».

Justification

Ce point fait suite à l'audition du docteur P. Autier, épidémiologiste et directeur de l'*International Prevention Research Institute* (i-PRI) à Lyon.

N° 85 DE M. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Dans le dispositif, compléter le point 1 par ce qui suit:

«et de profiter de la journée mondiale contre le cancer du 4 février et de celle du 19 octobre pour le cancer du sein pour rappeler les conseils de prévention, de détection et lutte contre la stigmatisation;».

Justification

Il existe déjà la journée mondiale contre le cancer le 4 février. C'est une journée internationale consacrée à la prévention, la détection, la lutte contre la stigmatisation et le traitement du cancer. Elle est organisée tous les 4 février. Cette initiative mondiale est soutenue par des organisations comme la Fondation contre le cancer qui organise des actions à Bruxelles, et l'Agence pour une vie de qualité (AVIQ), pour sensibiliser et dénoncer les inégalités de traitement et d'accès aux soins. D'autres dates importantes incluent le 19 octobre pour le cancer du sein, et des journées dédiées aux cancers pédiatriques (comme en octobre) ou des cancers du sang (28 mai). Un effet récurrent est toujours plus efficace qu'une *one shot special* une seule année.

N° 86 DE M. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Dans le dispositif, insérer un point 6/1 (nouveau) rédigé comme suit:

«6/1) de soutenir le processus «One Health» comme politique de santé efficace qui prend en compte les facteurs qui ont une influence directe et indirecte sur la santé humaine, à savoir la lutte contre les maladies (maladies infectieuses, maladies chroniques), les comportements à risque (alcool, tabac, drogues), l'accès aux soins et le lien entre travail et santé; la santé animale et végétale (prévention et lutte contre les maladies animales et végétales, qualité de la chaîne alimentaire); et la santé de l'environnement (lutte contre le changement climatique, protection de la biodiversité et des océans, gestion des substances dangereuses et des déchets);».

Verantwoording

Dit amendement geeft gevolg aan de hoorzitting met de heer M. Van den Bulcke, diensthoofd van het Kankercentrum van Sciensano.

Nr. 87 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

In het dispositief een punt 8/2 (nieuw) invoegen, luidende:

«8/2) de techniek van vloeibare biopsie te ontwikkelen, dat wil zeggen de analyse van een bloedmonster om de aanwezigheid van circulerende tumorcellen (CTC's) of circulerend tumor-DNA (ctDNA) in het bloed van een patiënt op te sporen als screeninginstrument;».

Verantwoording

Volgens de heer M. Van den Bulcke gaat het om lopend onderzoek en een veelbelovende studie voor de toekomst. Deze technieken zouden waardevol kunnen zijn voor de follow-up van metastatische of hoogrisicopatiënten, maar het probleem is dat ze nog niet volledig ontwikkeld zijn en dat de meningen van experts nog verdeeld zijn. Spreker hoopt dat er op dit gebied vrij snel vooruitgang kan worden geboekt.

Nr. 88 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

In het dispositief, in punt 9, de woorden «wetenschappelijke studies» doen voorafgaan door de woorden «grootschalige, multicentrische en internationale».

Verantwoording

Volgens dr. P. Autier, epidemioloog en hoofd van het *International Prevention Research Institute* (i-PRI) in Lyon, is het Europese onderzoek momenteel erg fragmentarisch. Dergelijke studies vergen veel tijd en kunnen niet alleen op Belgisch niveau worden uitgevoerd.

Nr. 89 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

In het dispositief punt 15 vervangen als volgt:

«15) de Europese Unie op te roepen om haar normen inzake blootstelling, bestanddelen, bodem-, lucht- en waterkwaliteit te evalueren en indien nodig aan te

Justification

Ce point donne suite à l'audition de M. M. Van den Bulcke, directeur du Centre du cancer chez Sciensano.

N° 87 DE M. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Dans le dispositif, insérer un point 8/2 (nouveau) rédigé comme suit:

«8/2) de développer la technique de la biopsie liquide, c'est-à-dire l'analyse d'un prélèvement de sang dans le but de détecter la présence de cellules tumorales circulantes (CTC) ou d'ADN tumoral circulant (ADNtc) dans le sang d'un patient comme outil de dépistage;».

Justification

Selon M. M. Van den Bulcke, il s'agit d'une recherche en cours et d'une étude prometteuse pour l'avenir. Elles pourraient être précieuses pour le suivi des patients métastatiques ou à haut risque, mais le problème est qu'elles ne sont pas encore au point et qu'elles divisent encore les experts. L'intervenant dit espérer que l'on pourra avancer dans ce domaine assez rapidement.

N° 88 DE M. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Dans le dispositif, dans le point 9 insérer les mots «de grande ampleur, multicentrique et internationales» entre les mots «études scientifiques» et les mots «permettant d'évaluer».

Justification

Selon le docteur P. Autier, épidémiologiste et directeur de l'*International Prevention Research Institute* (i-PRI) à Lyon, les recherches européennes sont actuellement très fragmentaires. De telles études exigent beaucoup de temps et ne peuvent pas être menées uniquement à l'échelle de la Belgique.

N° 89 DE M. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Dans le dispositif, remplacer le point 15 par ce qui suit:

«15) d'inviter l'Union européenne à évaluer et à renforcer lorsque cela est nécessaire, ses normes relatives à l'exposition, aux composants, à la qualité du sol, de l'air

scherpen, alvorens ze worden omgezet in nationaal beleid op basis van een evaluatie van de stoffen, het uit de handel nemen van risicovolle stoffen en de vervanging ervan aan de bron, en tegelijkertijd alternatieve productiemethoden aan te moedigen;».

Verantwoording

Dit punt sluit aan bij de opmerkingen van de heer M. Van den Bulcke, diensthoofd van het Kankercentrum, Sciensano, en de heer Y. Garcia, doctor in de informatie- en communicatiewetenschappen, *Université Paris-Est Créteil*.

Nr. 90 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

In het dispositief een punt 16/1 (nieuw) invoegen, luidende:

«16/1) de Europese Unie op te roepen om de traceerbaarheid van alle zorgwekkende stoffen te verbeteren, zodat de burgers via deze traceerbaarheidsinstrumenten kunnen nagaan of een product al dan niet dergelijke stoffen bevat;».

Verantwoording

Dit punt geeft gevolg aan de hoorzitting met dr. M. Roman, voorzitter van *Europa Donna Belgium*.

Nr. 91 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/21 (nieuw), luidende:

«17/21) te verzekeren dat moeders vanaf de preconceptieperiode en tijdens de zwangerschap worden geïnformeerd over de blootstelling aan schadelijke stoffen, en deze begeleiding voort te zetten in elke ontwikkelingsfase van het kind, van de vroege kinderjaren tot de adolescentie;».

Verantwoording

Professor R. Van den Broecke is van mening dat hoe vroeger de schade optreedt, hoe groter de impact ervan is op de ontwikkeling van ziekten op latere leeftijd.

Nr. 92 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/22 (nieuw), luidende:

et de l'eau, avant d'être traduites dans les politiques nationales sur base d'une évaluation des substances, du retrait de celles qui présentent des risques du marché et de leur substitution à la source, tout en encourageant les modes de production alternatifs;».

Justification

Ce point fait écho aux propos de M. M. Van den Bulcke, directeur du Centre du cancer, Sciensano et de M. Y. Garcia, docteur en sciences de l'information et de la communication, Université Paris-Est Créteil.

N° 90 DEM. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Dans le dispositif, insérer un point 16/1 (nouveau) rédigé comme suit:

«16/1) d'inviter l'Union européenne à améliorer la traçabilité de toutes les substances préoccupantes pour permettre, via ces dispositifs de traçabilité, aux citoyens de vérifier si un produit les contient ou non;».

Justification

Ce point fait suite à l'audition de la docteure M. Roman, présidente d'*Europa Donna Belgium*.

N° 91 DEM. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/21 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/21) d'assurer, dès la période préconceptionnelle et durant la grossesse, l'information des mères sur l'exposition aux substances nocives, et de poursuivre cet accompagnement à chaque étape du développement de l'enfant, de la petite enfance à l'adolescence;».

Justification

Le professeur L. Van den Broecke est d'avis que plus les dommages interviennent tôt, plus ils ont une incidence importante sur le développement de maladies à un âge plus avancé.

N° 92 DEM. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/22 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/22) preventieve maatregelen te nemen voor de bevolking om blootstelling aan schadelijke stoffen te vermijden en haar duidelijke informatie en praktische richtlijnen aan te reiken, met een op de doelgroepen afgestemde aanpak, gebaseerd op specifieke communicatie en begeleiding;».

Verantwoording

Dit punt geeft gevolg aan de verklaringen tijdens de hoorzittingen van mevrouw E. Den Hond, projectcoördinator bij het Provinciaal Instituut voor hygiëne (PIH), dienst Milieu en Gezondheid.

Nr. 93 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/23 (nieuw), luidende:

«17/23) de sensibilisering van eerstelijnsgezondheidswerkers (huisartsen, verpleegkundigen, apothekers) te versterken, teneinde duidelijke boodschappen te verspreiden en de impact van een globale blootstelling aan schadelijke stoffen te verminderen: rook en verbranding binnenshuis beperken, zorgen voor adequate ventilatie, oplosmiddelen en irriterende producten verstandig gebruiken, zorgen voor goede hygiëne op het werk en herhaalde beroepsmatige blootstelling beperken;».

Verantwoording

Dit punt geeft gevolg aan de hoorzitting met dr. M. Roman, voorzitter van *Europa Donna Belgium*.

Nr. 94 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/24 (nieuw), luidende:

«17/24) werkgevers bewust te maken van het belang van het ontwikkelen van milieupreventie, wetende dat bepaalde beroepen het personeel in sterkere mate blootstellen aan schadelijke stoffen, dat sommige personen in meer vervuilde omgevingen leven en dat anderen een beperktere toegang hebben tot informatie en preventie;».

Verantwoording

Tijdens de hoorzittingen werd herhaaldelijk benadrukt dat sommige beroepen in sterkere mate worden blootgesteld aan schadelijke stoffen en daarom bijzondere aandacht verdienen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij de keuze van schoonmaakproducten.

«17/22) de prévoir des mesures préventives à l'attention de la population pour éviter l'exposition aux substances néfastes et de leur fournir des informations claires et des directives pratiques avec une approche par groupe cible fondée sur une communication et un accompagnement spécifiques;».

Justification

Ce point fait suite aux propos durant les auditions de Mme E. Den Hond, coordinatrice de projet, Institut provincial d'hygiène (PIH), Anvers, service Environnement et Santé.

N° 93 DE M. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/23 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/23) de renforcer la sensibilisation des professionnels de santé de première ligne (médecins généralistes, infirmières, pharmaciens) pour diffuser des messages clairs et réduire l'impact d'une exposition globale aux substances nocives: réduire la fumée et la combustion à l'intérieur, assurer une ventilation adéquate, utiliser les solvants et produits irritants de manière raisonnée, maintenir l'hygiène au travail et limiter l'exposition professionnelle répétée;».

Justification

Ce point fait suite à l'audition de la docteure M. Roman, présidente d'*Europa Donna Belgium*.

N° 94 DE M. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/24 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/24) de sensibiliser les employeurs à développer la prévention environnementale, sachant que certaines professions exposent davantage le personnel à des substances nocives, que certains vivent dans des environnements plus pollués, et que d'autres disposent d'un accès plus limité à l'information et à la prévention;».

Justification

Lors des auditions, il a été souligné plusieurs fois que certaines professions sont davantage exposées aux substances nocives et méritent dès lors une attention particulière. Cela peut par exemple être dans les choix de produits d'entretien.

Nr. 95 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/25 (nieuw), luidende:

«17/25) *tussentijdse en langetermijnevaluaties uit te voeren van de gevoerde preventiecampagnes;*».

Verantwoording

De heer Y. Garcia, doctor in de informatie- en communicatiewetenschappen aan de *Université Paris-Est Créteil*, heeft tijdens de hoorzitting de aandacht gevestigd op de beperkingen van individuele preventie via informatie en communicatie. Deze campagnes richten zich vaak op een zeer ruim publiek om redenen van kost en efficiëntie, maar houden geen rekening met de sociale verankering die de ontvangst van de boodschappen beïnvloeden. De effecten verschillen dus per individu en per sociale groep. De evaluaties van deze campagnes zijn vaak ontoereikend. Gedragsveranderingen op lange termijn worden nooit of onvoldoende onderzocht.

Nr. 96 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/26 (nieuw), luidende:

«17/26) *in de drie Gewesten van het land, onder bescherming van anonimiteit en om te voldoen aan de noden van het wetenschappelijk onderzoek, over te gaan tot humane biomonitoring (HBM), waarbij aan de hand van bloed-, urine-, haar- en andere lichaamsmonsters wordt onderzocht in hoeverre vervuilende stoffen in het milieu in het menselijk lichaam terecht komen wanneer men wordt blootgesteld aan bepaalde chemische stoffen;*».

Verantwoording

Dit punt geeft gevolg aan de uiteenzetting van mevrouw E. Den Hond, projectcoördinator, Provinciaal Instituut voor hygiëne (PIH), Antwerpen, dienst Milieu en Gezondheid, tijdens de hoorzitting. Het idee bestaat erin de volledige keten van bron tot gezondheidseffect in kaart te brengen: van de aanwezigheid van stoffen in lucht, water, voeding en consumentenproducten, tot hun opname in het lichaam, waar de interne dosis kan worden gemeten in de cellen van het lichaam.

Nr. 97 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/27 (nieuw), luidende:

N° 95 DE M. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/25 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/25) *de procéder à des évaluations intermédiaires et à long terme des campagnes de prévention menées;*».

Justification

M. Y. Garcia, docteur en sciences de l'information et de la communication, Université Paris-Est Créteil a, durant l'audition, attiré l'attention sur les limites de la prévention individuelle par l'information et la communication. Ces campagnes visent souvent un public très large pour des raisons de coût et d'efficacité, mais elles ne tiennent pas compte des ancrages sociaux qui influencent la réception des messages. Les effets sont donc différenciés selon les individus et groupes sociaux. Les évaluations de ces campagnes sont souvent insuffisantes. Les changements de comportement sur le long terme ne sont jamais ou pas assez étudiés.

N° 96 DE M. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/26 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/26) *de réaliser, dans les trois Régions du pays, sous le couvert de l'anonymat et pour répondre aux besoins de la recherche scientifique, une biosurveillance humaine (BSH) qui consiste à examiner dans quelle mesure des polluants présents dans l'environnement pénètrent dans l'organisme humain lorsque celui-ci est exposé à certaines substances chimiques sur base d'échantillons de sang, d'urine, de cheveux et d'autres matières corporelles;*».

Justification

Ce point fait suite à l'audition de Mme E. Den Hond, coordinatrice de projet, Institut provincial d'hygiène (PIH), Anvers, service Environnement et Santé. L'idée consiste à cartographier l'ensemble de la chaîne, de la source à l'effet sur la santé, soit de la présence de substances dans l'air, l'eau, l'alimentation et les produits de consommation jusqu'à leur absorption par l'organisme, où la dose interne peut être mesurée dans les cellules du corps.

N° 97 DE M. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/27 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/27) bij de federale minister van Volksgezondheid aan te dringen op een snelle afwerking van het nieuwe interfederale kankerplan dat uitgewerkt wordt samen met Sciensano; de uitvoeringsbepalingen van dat plan, dat een met de Gewesten gemeenschappelijke component bevat, moeten nog worden gedefinieerd;».

Verantwoording

Dit punt geeft gevolg aan de uiteenzetting van de heer M. Van den Bulcke, diensthoofd van het Kankercentrum van Sciensano, tijdens de hoorzitting.

Nr. 98 VAN DE HEER VAN GOIDSENHOVEN C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/28 (nieuw), luidende:

«17/28) de ontwikkeling van opleidingsmodules in milieugezondheid aan te moedigen;».

Verantwoording

Dit punt geeft gevolg aan de uiteenzetting van mevrouw E. Den Hond, projectcoördinator, Provinciaal Instituut voor hygiëne (PIH), Antwerpen, dienst Milieu en Gezondheid, tijdens de hoorzitting.

Nr. 99 VAN MEVROUW DEBAETS C.S

In de considerans punt C aanvullen met de woorden:

«en de door de Vlaamse regering op 27 juni 2023 bij conceptnota goedgekeurde Visie Zeer Zorgwekkende Stoffen;».

Verantwoording

Het Vlaamse Gewest hanteert een beleidsmatige aanpak voor «stoffen die een potentieel ernstig risico vormen voor mens en milieu omdat ze bijvoorbeeld de voortplanting belemmeren,

«17/27) de solliciter le ministre fédéral de la Santé publique pour une finalisation rapide du nouveau plan cancer interfédéral élaboré avec Sciensano; ce plan, doté d'une dimension conjointe avec les Régions, nécessite encore la définition de ses modalités de mise en œuvre;».

Justification

Ce point donne suite à l'audition de M. M. Van den Bulcke, directeur du Centre du cancer chez Sciensano.

N° 98 DEM. VAN GOIDSENHOVEN ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/28 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/28) d'encourager le développement de modules de formation en santé environnementale;».

Justification

Ce point fait suite à l'audition de Mme E. Den Hond, coordinatrice de projet, Institut provincial d'hygiène (PIH), Anvers, service Environnement et Santé.

Gaëtan VAN GOIDSENHOVEN.
Viviane TEITELBAUM.
Stéphanie THORON.
Caroline DESALLE.
Marie-Claire MVUMBI.
Bianca DEBAETS.

N° 99 DE MME DEBAETS ET CONSORTS

Dans les considérants, compléter le point C par ce qui suit:

«et la Vision sur les substances très préoccupantes, exposée dans une note conceptuelle approuvée par le gouvernement flamand le 27 juin 2023;».

Justification

La Région flamande applique une approche politique pour les «substances qui présentent un risque potentiel grave pour l'homme et l'environnement, par exemple parce qu'elles

kankerverwekkend zijn of zich ophopen in de voedselketen en het menselijke lichaam».

Nr. 100 VAN MEVROUW **DEBAETS** C.S

In de considerans een punt F/3 (nieuw) invoegen, luidende:

«F/3. *overwegende dat ieder jaar zo'n honderd mannen in ons land de diagnose van borstkanker krijgen en dat bij meer dan 12 % daarvan die diagnose terminaal is. Dat is dubbel zoveel als bij vrouwen. Voor mannen met borstkanker bedraagt de vijfjaarsoverleving 87,2 %, bij vrouwen 93,3 %. Die onderbelichting zorgt voor ongelijkheid in opsporing, behandeling, terugbetaling én overleving;*».

Verantwoording

Uit de hoorzittingen bleek dat de aandacht voor borstkanker bij mannen ook een plaats in ons beleid verdient.

Nr. 101 VAN MEVROUW **DEBAETS** C.S

In het dispositief, in punt 1 de woorden «in 2025-2026» doen vervallen.

Verantwoording

Het jaar 2025 is reeds voorbij.

Nr. 102 VAN MEVROUW **DEBAETS** C.S

In het dispositief een punt 1/17 (nieuw) invoegen, luidende:

«1/17) *specifieke aandacht te schenken aan borstkanker bij mannen en waarbij onder andere:*

a) *de terugbetaling voor mannen met borstkanker volledig gelijk wordt geschakeld met die voor vrouwen, en mannen toegang krijgen tot terugbetaalde genetische opvolging bij borstkanker, wat cruciaal is voor vroege detectie;*

b) *gericht wetenschappelijk onderzoek wordt uitgevoerd naar borstkanker bij mannen, in samenwerking met de deelstaten. Dat moet uitmonden in een specifiek actieplan voor borstkanker bij mannen, met richtlijnen op maat: gelijke toegang tot opvolging en nabehandeling,*

nuisent à la procréation, sont cancérogènes ou s'accumulent dans la chaîne alimentaire et dans le corps humain».

N° 100 DE MME **DEBAETS** ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point F/3 (nouveau) rédigé comme suit:

«F/3. *considérant que chaque année, près de cent hommes se voient diagnostiquer un cancer du sein dans notre pays et que pour plus de 12 % d'entre eux, le diagnostic est terminal. C'est un chiffre deux fois plus élevé que chez les femmes. Le taux de survie à cinq ans est de 87,2 % chez les hommes atteints d'un cancer du sein alors qu'il est de 93,3 % chez les femmes. Cette visibilité moindre entraîne des inégalités en matière de dépistage, de traitement, de remboursement et de survie;*».

Justification

Les auditions ont montré qu'il convenait d'accorder également une attention particulière au cancer du sein chez l'homme dans le cadre de la politique.

N°101 DE MME **DEBAETS** ET CONSORTS

Dans le dispositif, au point 1, supprimer les mots «de l'année 2025-2026».

Justification

L'année 2025 est déjà passée.

N° 102 DE MME **DEBAETS** ET CONSORTS

Dans le dispositif, insérer un point 1/17 (nouveau) rédigé comme suit:

«1/17) *d'accorder une attention spécifique au cancer du sein chez les hommes, notamment en faisant en sorte:*

a) *que le remboursement pour les hommes atteints d'un cancer du sein soit totalement aligné sur celui des femmes et que les hommes puissent bénéficier d'un suivi génétique remboursé en cas de cancer du sein, ce qui est crucial pour une détection précoce;*

b) *que des études scientifiques ciblées soient menées sur le cancer du sein chez les hommes, en collaboration avec les entités fédérées, afin qu'elles puissent aboutir à l'élaboration d'un plan d'action spécifique pour le cancer du sein chez les hommes, fondé sur des directives*

een centraal register en nauwe samenwerking met patiëntenorganisaties, zorgverleners en sensibiliseringscampagnes voor zowel professionals als het brede publiek;

c) duidelijke en toegankelijke informatie wordt voorzien voor patiënten op bijvoorbeeld de websites van de federale overheidsdienst (FOD) Volksgezondheid en het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV);

d) de regels rond erkende borstklinieken worden geactualiseerd, in lijn met recente wetenschappelijke inzichten en Europese aanbevelingen, om de kwaliteit van zorg verder te verbeteren;».

Verantwoording

Borstkanker bij mannen verdient de nodige aandacht en op sommige punten een specifieke aanpak.

Nr. 103 VAN MEVROUW **DEBAETS C.S**

In het dispositief punt 12 vervangen als volgt:

«12) meer steun te verlenen aan duurzame, concurrentie- en voedsel veilige landbouw teneinde de voedselveiligheid te handhaven;».

Verantwoording

In het kader van de internationale handelsakkoorden waarbij import mogelijk is van voedingswaren die niet aan onze Europese standaarden voldoen of waarvan de conformiteit niet gegarandeerd is, is het van belang dat onze landbouwbedrijven ondersteund worden zodat ze veilig voedsel kunnen blijven produceren. Iedere Belgische landbouwproductie moet, zoals vandaag het geval is, veilig zijn voor de volksgezondheid, niet alleen de biologische landbouw. De landbouwmarkt is een concurrentiële markt, met inbegrip van concurrentie van buiten de EU. Het is van belang dat de Belgische landbouw concurrentieel is zodat de consument betaalbaar voedsel van Belgische bodem kan kopen.

Nr. 104 VAN MEVROUW **DEBAETS C.S**

In het dispositief, punt 13 doen vervallen.

sur mesure: égalité d'accès au suivi et au post-traitement, registre central et collaboration étroite avec les associations de patients et les prestataires de soins, et campagnes de sensibilisation destinées tant aux professionnels qu'au grand public;

c) que des informations claires et accessibles soient fournies aux patients, par exemple sur les sites web du service public fédéral (SPF) Santé publique et de l'Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI);

d) que les règles relatives aux cliniques du sein agréées soient actualisées sur la base des connaissances scientifiques récentes et des recommandations européennes, afin d'améliorer encore la qualité des soins;».

Justification

Le cancer du sein chez les hommes mérite toute l'attention voulue et une approche spécifique sur certains points.

N° 103 DE MME **DEBAETS ET CONSORTS**

Dans le dispositif, remplacer le point 12 par ce qui suit:

«12) de soutenir davantage une agriculture durable, compétitive et nourricière afin de garantir la sécurité alimentaire;».

Justification

Dans le cadre des accords commerciaux internationaux ouvrant la voie à l'importation de denrées alimentaires qui ne répondent pas à nos normes européennes ou dont la conformité n'est pas garantie, il est important de soutenir nos entreprises agricoles afin qu'elles puissent continuer à produire des denrées alimentaires sûres. Il faut que toute la production agricole belge – et pas seulement l'agriculture biologique – reste sans danger pour la santé publique, comme c'est le cas actuellement. Le marché agricole est un marché concurrentiel, qui est exposé aussi à la concurrence extérieure à l'Union européenne. Il est important que l'agriculture belge soit compétitive afin que le consommateur puisse acheter des denrées alimentaires financièrement abordables produites sur le sol belge.

N° 104 DE MME **DEBAETS ET CONSORTS**

Dans le dispositif, supprimer le point 13.

Verantwoording

De actuele landbouw in België zorgt voor gezonde voedselproductie. We moeten ervoor zorgen dat ingevolge internationale handelsakkoorden de kwaliteit van het voedsel voor de consument niet vermindert (*cf.* amendement nr. 103 op punt 12).

Nr. 105 VAN MEVROUW **DEBAETS C.S**

In het dispositief, punt 16 doen vervallen.

Verantwoording

Er is geen enkele reden om landbouw als enige sector te benoemen in de noodzakelijke aandacht voor milieufactoren in relatie tot borstkanker. Vandaag is onze Belgische landbouw veilig voor de volksgezondheid. Gewasbeschermingsmiddelen worden op een voor de consument veilige wijze ingezet. Uit de hoorzittingen blijkt dat er geen wetenschappelijke steun is om de landbouw als sector te viseren. Er zijn specifieke risico's verbonden aan producten, zoals de pil, tabak, alcohol, bestralingen, enz. (*cf.* punt 14), maar niet aan bedrijfssectoren als zodanig.

Bianca DEBAETS.
Gaëtan VAN GOIDSENHOVEN.
Viviane TEITELBAUM.
Stéphanie THORON.

Nr. 106 VAN MEVROUW **DESALLE C.S.**

In de considerans, punt F/2 (nieuw) vervangen als volgt:

«F/2. *overwegende dat de belangrijkste oorzaak van de toename van het aantal gevallen van borstkanker veroudering is en dat er ook een verband bestaat met een reeks factoren (passief roken, fijn stof, pesticiden (waaraan men op het werk wordt blootgesteld), cadmium, PFAS, bisfenolen, ftalaten en dioxines) die elk afzonderlijk of gezamenlijk een borstcel kunnen beschadigen en de kwaadaardige groei ervan kunnen stimuleren;*».

Verantwoording

Milieufactoren staan centraal in het voorstel van resolutie. Deze nieuwe formulering maakt het mogelijk om ze expliciet te verankeren in een erkende multifactoriële benadering van borstkanker. Tegelijkertijd houdt ze rekening met de

Justification

L'agriculture actuelle en Belgique garantit une production alimentaire de qualité. Nous devons veiller à ce que les accords commerciaux internationaux ne nuisent pas à la qualité des produits alimentaires destinés au consommateur (*cf.* amendement n° 103 portant sur le point 12).

N° 105 DE MME **DEBAETS ET CONSORTS**

Dans le dispositif, supprimer le point 16.

Justification

En ce qui concerne le rôle des facteurs environnementaux dans l'apparition du cancer du sein, il n'y a aucune raison de pointer du doigt le seul secteur de l'agriculture. Notre agriculture belge est aujourd'hui sans danger pour la santé publique. Les produits phytopharmaceutiques sont utilisés de manière sûre pour les consommateurs. Les auditions ont montré qu'il n'y avait pas de consensus scientifique pour cibler le secteur agricole en particulier. Il y a des risques liés à la consommation de certains produits tels que la pilule, le tabac, l'alcool, des risques liés à l'exposition à des radiations, etc. (*cf.* le point 14), mais il n'y a pas de risques spécifiques liés à des secteurs d'activité en tant que tels.

N°106 DE MME **DESALLE ET CONSORTS**

Dans les considérants, remplacer le point F/2 (nouveau) par ce qui suit:

«F/2. *considérant que la principale cause de l'augmentation du nombre de cancers du sein est le vieillissement et liée à une série de facteurs (tabagisme passif, les particules fines, les pesticides (auxquels on est exposé dans le cadre professionnel), le cadmium, les PFAS, les bisphénols, les phtalates et les dioxines) qui seuls ou ensemble peuvent endommager une cellule mammaire et stimuler une croissance maligne de celle-ci;*».

Justification

Les facteurs environnementaux sont au cœur de la proposition de résolution, et cette nouvelle rédaction permet de les inscrire explicitement dans une approche multifactorielle reconnue du cancer du sein, tout en tenant compte du vieillissement

vergrijzing van de bevolking en de verbeterde screening, wat de samenhang en geloofwaardigheid van de tekst versterkt.

Nr. 107 VAN MEVROUW **DESALLE** C.S.

(subamendement op amendement nr. 85)

In het voorgestelde punt 1, de woorden «, alsook Oktober Borstkankermaand,» invoegen tussen de woorden «19 oktober» en de woorden «om te herinneren».

Verantwoording

Het lijkt essentieel om de maand oktober te vermelden, die in het teken van bewustmaking staat.

Nr. 108 VAN MEVROUW **DESALLE** C.S.

(subamendement op amendement nr. 57)

In het voorgestelde punt 1/3 (nieuw), de woorden «dat ressorteert onder de WGO,» invoegen tussen de woorden «het Internationaal Agentschap voor kankeronderzoek (IARC),» en de woorden «in het bijzonder».

Verantwoording

Het is belangrijk om te vermelden dat dit Agentschap ressorteert onder de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO).

Nr. 109 VAN MEVROUW **DESALLE** C.S.

In het dispositief, punt 6 vervangen als volgt:

«6) de voortgezette opleiding van specialisten uit verschillende disciplines aan te moedigen en de nodige maatregelen te nemen om hun actieve en doeltreffende betrokkenheid bij interdisciplinair onderzoek naar de verbanden tussen gezondheid en milieu te bevorderen, met name wat borstkanker betreft;».

Verantwoording

Deze voorgestelde herformulering zorgt voor meer duidelijkheid in dit punt.

de la population et de l'amélioration du dépistage, afin de renforcer la cohérence et la crédibilité du texte.

N°107 DE MME **DESALLE** ET CONSORTS

(sous-amendement à l'amendement n° 85)

Dans le point 1 proposé, insérer les mots «, ainsi que du mois d'Octobre rose» entre les mots «cancer du sein» et les mots «pour rappeler».

Justification

Il semble essentiel de mentionner le mois d'octobre qui est un mois de sensibilisation.

N° 108 DE MME **DESALLE** ET CONSORTS

(sous-amendement à l'amendement n° 57)

Dans le point 1/3 (nouveau) proposé, insérer les mots «dépendant de l'OMS,» entre les mots «le cancer (CIRC)» et les mots «, en particulier».

Justification

Il apparaît important de mentionner que le Centre international de recherche sur le cancer (CIRC) dépend de l'Organisation mondiale de la santé (OMS).

N° 109 DE MME **DESALLE** ET CONSORTS

Dans le dispositif, remplacer le point 6 par ce qui suit:

«6) d'encourager la formation continue des spécialistes issus de différentes disciplines et de mettre en place les mesures nécessaires pour favoriser leur engagement actif et efficace dans la recherche interdisciplinaire sur les liens entre santé et environnement notamment en ce qui concerne le cancer du sein;».

Justification

Cette reformulation proposée assure plus de clarté au point.

Nr. 110 VAN MEVROUW **DESALLE** C.S.

(subamendement op amendement nr. 87)

Het voorgestelde punt 8/2 (nieuw) wijzigen als volgt:

a) de woorden «te ontwikkelen» vervangen door de woorden «verder te onderzoeken»;

b) het voorgestelde punt aanvullen als volgt:

«en, in geval van positieve resultaten of wetenschappelijk bewijs dat het nut ervan aantoonst, deze techniek te integreren in de opvolging van patiënten met uitzaaiingen of hoogrisicopatiënten;».

Verantwoording

Aangezien de techniek nog in ontwikkeling is en er verdeeldheid bestaat onder de deskundigen, is het misschien beter om dit te vermelden.

Nr. 111 VAN MEVROUW **DESALLE** C.S.

In het dispositief een punt 11/1 (nieuw) invoegen, luidende:

«11/1) het Federaal Kenniscentrum voor de gezondheidszorg (KCE) de opdracht te geven zijn studie I29B uit 2010 te herzien, waarbij ditmaal een onderscheid wordt gemaakt tussen veertig- tot vijfenveertigjarigen en vijfenveertig- tot vijftigjarigen, teneinde na te gaan of het opportuun is om vrouwen vanaf vijfenveertig jaar via mammografie te screenen op borstkanker;».

Verantwoording

Dit amendement strekt ertoe om op basis van onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek na te gaan of het opportuun is om borstkanker vroeger op te sporen, teneinde de detectie in een vroeg stadium te verbeteren en tegelijkertijd een evenwichtige afweging tussen voordelen en risico's te waarborgen, met name wat de risico's van bestraling betreft. Het biedt de mogelijkheid om het overheidsbeleid te onderbouwen met een grondige analyse alvorens de huidige aanbevelingen eventueel aan te passen.

N° 110 DE MME **DESALLE** ET CONSORTS

(sous-amendement à l'amendement n° 87)

Dans le point 8/2 (nouveau) proposé, apporter les modifications suivantes:

a) remplacer les mots «de développer» par les mots «de poursuivre la recherche sur»;

b) compléter le point proposé par ce qui suit:

«et, en cas de résultats positifs ou en cas de preuve scientifique montrant son utilité, d'intégrer cette technique dans le suivi des patients métastatiques ou à haut risque;».

Justification

Puisque la technique est en cours de développement et qu'elle fait l'objet de désaccord entre experts, alors il vaut peut-être mieux le mentionner.

N° 111 DE MME **DESALLE** ET CONSORTS

Dans le dispositif, insérer un point 11/1 (nouveau) rédigé comme suit:

«11/1) de charger le Centre fédéral d'expertise des soins de santé (KCE) d'une révision de son étude I29B publiée en 2010, en distinguant cette fois les quarante à quarante-cinq et les quarante-cinq à cinquante ans afin d'évaluer l'opportunité de dépister le cancer du sein par mammographie pour les femmes à partir de quarante-cinq ans;».

Justification

Cet amendement vise à examiner, sur la base d'une expertise scientifique indépendante, l'opportunité d'un dépistage plus précoce du cancer du sein, afin d'améliorer la détection à un stade initial tout en garantissant une balance bénéfices-risques adéquate, notamment au regard des risques d'irradiation. Il permet d'éclairer la décision publique par une analyse rigoureuse avant toute éventuelle adaptation des recommandations actuelles.

Nr. 112 VAN MEVROUW **DESALLE** C.S.

(subamendement op amendement nr. 95)

Het voorgestelde punt 17/25 (nieuw) aanvullen als volgt:

«op basis van vooraf vastgestelde, duidelijke en gekwantificeerde doelstellingen, zodat de doeltreffendheid ervan nauwkeurig kan worden beoordeeld;».

Verantwoording

Het is essentieel om doelstellingen vast te stellen voordat evaluaties worden gepland.

Nr. 113 VAN MEVROUW **DESALLE** C.S.

Het dispositief aanvullen met een punt 17/25 (nieuw), luidende:

«17/27) erop toe te zien dat er een nieuw interfederaal kankerplan wordt aangenomen, met bijzondere aandacht voor borstkanker, en dat dit snel wordt uitgevoerd;».

Verantwoording

Amendement nr. 97, dat voorziet in de invoeging van een punt 17/27, verduidelijkt dat nog tal van bepalingen nader moeten worden uitgewerkt. Daarom is het zinvoller te vermelden dat erop moet worden toegezien dat er een interfederaal plan wordt aangenomen. Het is dan ook niet nodig de minister daartoe expliciet te verzoeken, aangezien hij blijkbaar reeds is gestart met de voorbereiding van dit plan.

Nr. 114 VAN MEVROUW **DESALLE** C.S.

(subamendement op amendement nr. 98)

In het voorgestelde punt 17/28 (nieuw), de woorden « binnen de initiële en voortgezette opleidingen van gezondheidswerkers, maar ook in alle andere relevante opleidingen,» invoegen tussen de woorden «opleidingsmodules in milieugezondheid» en de woorden «aan te moedigen».

N° 112 DE MME **DESALLE** ET CONSORTS

(sous-amendement à l'amendement n° 95)

Compléter le point 17/25 (nouveau) proposé par ce qui suit:

«sur la base d'objectifs préalablement définis, clairs et chiffrés, afin de permettre une évaluation rigoureuse de leur efficacité;».

Justification

Il est indispensable de fixer des objectifs avant de prévoir des évaluations.

N° 113 DE MME **DESALLE** ET CONSORTS

Compléter le dispositif par un point 17/27 (nouveau) rédigé comme suit:

«17/27) de veiller à l'adoption d'un nouveau plan cancer interfédéral, visant notamment le cancer du sein, et à sa mise en œuvre rapide;».

Justification

L'amendement n° 97 portant sur la création d'un point 17/27 précise que beaucoup de dispositions sont encore à définir. Dès lors, il est plus sensé de mentionner qu'il est nécessaire de veiller à l'adoption d'un plan interfédéral. Il n'est donc pas utile de solliciter le ministre qui semble déjà avoir commencé la préparation de ce plan.

N° 114 DE MME **DESALLE** ET CONSORTS

(sous-amendement à l'amendement n° 98)

Dans le point 17/28 (nouveau) proposé, insérer les mots «au sein des formations initiales et continues des professionnels de la santé, mais aussi de toutes autres formations qui seraient concernées» entre les mots «d'encourager» et les mots «le développement».

Verantwoording

Deze nieuwe formulering maakt het mogelijk alle betrokken opleidingen te omvatten, ongeacht het type studie of onderwijsinstelling (universiteiten, hogescholen of andere).

Nr. 115 VAN MEVROUW **DESALLE** C.S.

In de considerans een punt D/1 (nieuw) invoegen, luidende:

«D/1. *gelet op de Europese REACH-verordening, die in 2007 in werking is getreden om de menselijke gezondheid en het milieu beter te beschermen tegen de risico's verbonden aan chemische stoffen, en tegelijk de competitiviteit van de chemische industrie in de EU te bevorderen. REACH is het acroniem voor de verordening inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals);».*

Verantwoording

De REACH-verordening is in principe van toepassing op alle chemische stoffen: stoffen die niet alleen in industriële processen worden gebruikt, maar ook in ons dagelijks leven, bijvoorbeeld in schoonmaakmiddelen, verf en artikelen zoals kleding, meubels en elektrische apparaten. De verordening heeft dus gevolgen voor de meeste bedrijven in de EU.

Nr. 116 VAN MEVROUW **DESALLE** C.S.

In de considerans een punt D/2 (nieuw) invoegen, luidende:

«D/2. *gelet op het Nationaal Actieplan voor hormoonverstoorders (NAPED), aangenomen in 2022 voor de periode 2022-2026; en rekening houdend met de mogelijke acties die dat Plan voor elk beleidsniveau vermeldt;».*

Verantwoording

Het lijkt ons essentieel om dit nationaal actieplan in dit

Justification

Cette nouvelle formulation permet d'intégrer toutes les formations concernées peu importe le type d'études et d'établissement (universités, hautes écoles, ou autre).

Caroline DESALLE.
Marie-Claire MVUMBI.
Gaëtan VAN GOIDSENHOVEN.
Viviane TEITELBAUM.
Stéphanie THORON.

N° 115 DE MME **DESALLE** ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point D/1 (nouveau) rédigé comme suit:

«D/1. *vu le règlement européen «REACH» entré en vigueur en 2007 pour mieux protéger la santé humaine et l'environnement contre les risques liés aux substances chimiques, tout en favorisant la compétitivité de l'industrie chimique de l'UE. REACH est l'acronyme utilisé pour désigner le règlement concernant l'enregistrement, l'évaluation et l'autorisation des substances chimiques, ainsi que les restrictions applicables à ces substances (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals);».*

Justification

Le règlement REACH s'applique en principe à toutes les substances chimiques: celles qui sont utilisées, non seulement dans les processus industriels, mais aussi dans notre vie quotidienne, par exemple dans les produits de nettoyage, les peintures ainsi que dans des articles tels que les vêtements, les meubles et les appareils électriques. Le règlement a donc un impact sur la plupart des entreprises dans l'UE.

N° 116 DE MME **DESALLE** ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point D/2 (nouveau) rédigé comme suit:

«D/2. *vu le Plan d'action national sur les perturbateurs endocriniens (NAPED) adopté en 2022 pour la période 2022-2026; et prenant en compte les actions possibles mentionnées dans ce Plan pour chaque niveau de pouvoir;».*

Justification

Il paraît essentiel de faire mention de ce Plan d'action national

voorstel van resolutie te vermelden, aangezien hormoonverstoorders een schadelijke omgevingsfactor zijn die kan bijdragen aan de ontwikkeling van borstkanker.

Nr. 117 VAN MEVROUW **DESALLE** C.S.

In de considerans een punt F/4 (nieuw) invoegen, luidende:

«F/4. overwegende dat alcohol- en tabaksgebruik bewezen factoren zijn voor een verhoogd risico op kanker, waarbij de consumptie van één alcoholische drank per dag het risico op borstkanker met ongeveer 10 % verhoogt; en overwegende dat de maatschappelijke banalisering van het gebruik van deze middelen bijdraagt aan deze verhoogde blootstelling aan risico's;».

Verantwoording

Het is belangrijk om eraan te herinneren dat deze elementen bewezen risicoverhogende factoren zijn voor borstkanker. Preventie moet daarom gepaard gaan enerzijds met inspanningen om schuldgevoelens bij mensen te voorkomen en anderzijds met maatregelen tegen het banaliseren van alcohol- en tabaksgebruik. Bovendien zijn dit factoren waarop het volksgezondheids- en preventiebeleid daadwerkelijk impact kan hebben.

Nr. 118 VAN MEVROUW **DESALLE** C.S.

In de considerans een punt I/27 (nieuw) invoegen, luidende:

«I/27. overwegende dat voorrang wordt gegeven aan toezicht op het in de handel brengen van producten teneinde schadelijke omgevingsfactoren in verband met borstkanker te bestrijden, en dat dit aspect onder de federale bevoegdheid valt; overwegende dat er ook nood is aan gerichte actie met betrekking tot het gebruik van deze producten; en overwegende dat toegang tot informatie belangrijk is om te voorkomen dat burgers onbewust aan deze factoren worden blootgesteld;».

Verantwoording

Deze toevoeging preciseert de prioritaire maatregelen om blootstelling aan schadelijke omgevingsfactoren in verband met borstkanker te verminderen, waarbij wordt gewezen op de verantwoordelijkheid van de verschillende beleidsniveaus: het toezicht op het in de handel brengen van producten, het bepalen van de gebruiksvoorwaarden ervan en het verbeteren

dans le cadre de cette proposition de résolution, étant donné que les perturbateurs endocriniens sont un facteur environnemental nuisible et pouvant contribuer au développement du cancer du sein.

N° 117 DE MME **DESALLE** ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point F/4 (nouveau) rédigé comme suit:

«F/4. considérant la consommation d'alcool et de tabac comme un facteur avéré d'augmentation du risque de cancer, une consommation d'une unité d'alcool par jour accroissant d'environ 10 % le risque de développer un cancer du sein; et considérant la banalisation sociale de la consommation de ces substances comme contribuant à cette exposition accrue aux risques;».

Justification

Il est important de rappeler que ces facteurs constituent des risques avérés d'augmentation du cancer du sein. La prévention doit dès lors s'accompagner, d'une part, d'un travail visant à éviter la culpabilisation des personnes et, d'autre part, d'actions destinées à réduire la banalisation de la consommation d'alcool et de tabac. Il s'agit en outre de facteurs sur lesquels des politiques de santé publique et de prévention peuvent effectivement agir.

N° 118 DE MME **DESALLE** ET CONSORTS

Dans les considérants, insérer un point I/27 (nouveau) rédigé comme suit:

«I/27. considérant la priorité accordée à l'encadrement de la mise sur le marché des produits afin de lutter contre les facteurs environnementaux nocifs liés au cancer du sein, cet aspect relevant de la compétence fédérale; considérant ensuite la nécessité d'une action ciblée sur l'utilisation de ces produits; et considérant enfin l'importance de l'accès à l'information pour prévenir l'exposition inconsciente des citoyens à ces facteurs;».

Justification

Cet ajout vise à préciser les leviers d'action prioritaires pour réduire l'exposition aux facteurs environnementaux nocifs liés au cancer du sein, en rappelant la responsabilité des différents niveaux d'intervention: l'encadrement de la mise sur le marché des produits, l'action sur leurs conditions d'utilisation et le renforcement de l'accès à l'information des citoyens. Il

van de toegang tot informatie voor burgers. Zo kan beter worden aangegeven waar de bevoegdheden en actiemiddelen op het vlak van preventie zich bevinden.

Nr. 119 VAN MEVROUW **DESALLE** C.S.

In de considerans, punt C aanvullen als volgt:

«, en gelet op het Nationaal Actieplan voor hormoonverstoorders (NAPED), in 2022 aangenomen voor de periode 2022-2026;».

Verantwoording

Het lijkt ons belangrijk om ook het Nationaal Actieplan voor hormoonverstoorders (NAPED) te vermelden, dat met name maatregelen voor alle beleidsniveaus bevat. Het sluit aan bij preventie en gezondheidsbevordering, zoals het Waalse plan, en komt ook overeen met een waarschuwing voor zorgwekkende stoffen, zoals de conceptnota van de Vlaamse regering.

Nr. 120 VAN MEVROUW **DESALLE** C.S.

(subamendement op amendement nr. 89)

Het voorgestelde punt 15 aanvullen als volgt:

«, en daarbij te pleiten voor een ambitieuze herziening van de Europese REACH-verordening en van andere relevante Europese wetgeving;».

Verantwoording

Deze wijziging heeft tot doel het punt over de maatregelen ter vermindering van de blootstelling aan chemische stoffen en toxines aan te vullen, door te benadrukken dat ook op Europees niveau moet worden opgetreden. Een ambitieuze herziening van de REACH-verordening en andere relevante Europese wetgeving vormt immers een essentieel instrument om de bescherming van gezondheid en milieu aan de bron te versterken en de samenhang van de maatregelen op nationaal en Europees niveau te waarborgen.

Nr. 121 VAN MEVROUW **DESALLE** C.S.

(subamendement op amendement nr. 96)

In het voorgestelde punt 17/26 (nieuw) de woorden «over te gaan tot» vervangen door de woorden «verder te gaan met de initiatieven inzake».

permet ainsi de mieux situer les compétences et les moyens d'action en matière de prévention.

N° 119 DE MME **DESALLE** ET CONSORTS

Dans les considérants, compléter le point C par ce qui suit:

«, et vu le Plan d'action national sur les perturbateurs endocriniens (NAPED) adopté en 2022 pour la période 2022-2026;».

Justification

Il semble important de mentionner également le Plan d'action national sur les perturbateurs endocriniens (NAPED) qui reprend notamment des mesures d'actions pour l'ensemble des niveaux de pouvoir. Il s'inscrit dans la même lignée que la prévention et la promotion de la santé, tel que le Plan wallon, et correspond aussi à une alerte sur les substances préoccupantes, tel que la note conceptuelle du gouvernement flamand.

N° 120 DE MME **DESALLE** ET CONSORTS

(sous-amendement à l'amendement n° 89)

Compléter le point 15 proposé par ce qui suit:

«tout en prônant une révision ambitieuse du règlement européen REACH et des autres législations européennes pertinentes;».

Justification

Cette modification vise à compléter les mesures de réduction de l'exposition aux produits chimiques et aux toxines en soulignant la nécessité d'agir également au niveau européen. Une révision ambitieuse du règlement REACH et des autres législations européennes pertinentes constitue en effet un levier essentiel pour renforcer la protection de la santé et de l'environnement à la source et garantir la cohérence des actions menées au niveau national et européen.

N° 121 DE MME **DESALLE** ET CONSORTS

(sous-amendement à l'amendement n° 96)

Dans le point 17/26 (nouveau) proposé, remplacer les mots «de réaliser» par les mots «de poursuivre les initiatives».

Verantwoording

Humane biomonitoring bestaat al meer dan vijf jaar. De resultaten ervan mogen niet worden overschat, aangezien het om een algemene blootstellingsindicator gaat waarmee geen verbanden tussen blootstelling en gevolgen kunnen worden gelegd. Deze methode maakt het alleen mogelijk de mate van blootstelling van de bevolking te meten en wordt reeds breed toegepast. Wij stellen daarom voor de formulering «verder te gaan met de initiatieven» te gebruiken in plaats van «over te gaan tot», aangezien dit reeds sinds meerdere jaren gebeurt.

Nr. 122 VAN MEVROUW **EL YOUSFI** C.S.

(subamendement op amendement nr. 84)

Het voorgestelde punt I /26 (nieuw) aanvullen als volgt:

«en op het belang van de beschikbaarheid van duurzame wetenschappelijke middelen die de kennis inzake milieugezondheid kunnen consolideren;».

Verantwoording

De soliditeit van de causale verbanden is afhankelijk van de beschikbaarheid van betrouwbare wetenschappelijke gegevens, waarvoor voldoende en voortdurende middelen voor onderzoek en expertise op het gebied van milieugezondheid nodig zijn.

Nr. 123 VAN MEVROUW **EL YOUSFI** C.S.

In het dispositief, punt 1 vervangen als volgt:

«1) een globale benadering van kanker te hanteren (met onder meer aandacht voor preventie, screening, behandeling, re-integratie, enz.) binnen een toekomstig Belgisch kankerplan, met daarin een langetermijnvisie voor het preventiebeleid op het gebied van gezondheid en milieu, en gebruik te maken van de Wereldkankerdag op 4 februari en de Wereldborstkankerdag op 19 oktober (Oktober Borstkankermaand) om te herinneren aan de raadgevingen inzake preventie, opsporing en bestrijding van stigmatisering;».

Justification

La biosurveillance humaine existe depuis plus de cinq ans. Il ne faut pas en surestimer les résultats car c'est un indicateur d'exposition général qui ne permet pas d'établir des liens entre une exposition et une conséquence. Cette méthode permet simplement de mesurer le taux d'imprégnation de la population et est déjà répandue. Nous suggérons donc de «poursuivre les initiatives» plutôt que de «réaliser», car c'est déjà le fait depuis plusieurs années.

Caroline DESALLE.
Anne-Catherine GOFFINET.
Marie-Claire MVUMBI.
Gaëtan VAN GOIDSENHOVEN.
Viviane TEITELBAUM.
Stéphanie THORON.
Bianca DEBAETS.

N° 122 DE MME **EL YOUSFI** ET CONSORTS

(sous-amendement à l'amendement n° 84)

Compléter le point I /26 (nouveau) proposé par ce qui suit:

«et considérant l'importance de disposer de moyens scientifiques pérennes permettant de consolider les connaissances en matière de santé environnementale;».

Justification

La solidité des liens de causalité repose sur la disponibilité de données scientifiques robustes, lesquelles nécessitent des moyens de recherche et d'expertise suffisants et continus en matière de santé environnementale.

N° 123 DE MME **EL YOUSFI** ET CONSORTS

Dans le dispositif, remplacer le point 1 par ce qui suit:

«1) d'adopter une approche globale du cancer (couvrant notamment la prévention, le dépistage, le traitement, la réinsertion, etc.) au sein d'un futur plan cancer belge, en y intégrant une vision à long terme pour les politiques de prévention sanitaires et environnementales, et de profiter de la Journée mondiale contre le cancer du 4 février ainsi que de celle du 19 octobre contre le cancer du sein (Octobre rose) afin de rappeler les conseils de prévention, de détection et de lutte contre la stigmatisation;».

Verantwoording

Deze herformulering herneemt elementen die opgenomen zijn in de amendementen nrs. 24, 85, 101 en 107 betreffende punt 1 van het dispositief.

Nr. 124 VAN MEVROUW **EL YOUSFI** C.S.

(subamendement op amendement nr. 58)

Het voorgestelde punt 1/4 (nieuw) aanvullen als volgt:

«waarbij er rekening mee wordt gehouden dat het huidige tekort aan investeringen in milieugezondheid een beperkende factor vormt die eveneens in rekening moet worden gebracht;».

Verantwoording

Hoewel de maatregelen moeten worden gestuurd door solide wetenschappelijke bewijzen, kan de huidige ontoereikende investering in milieugezondheid een doeltreffende preventie vertragen. Het beleid moet dus rekening houden met die beperkingen, terwijl het prioritair inzet op factoren met een grote impact.

Nr. 125 VAN MEVROUW **EL YOUSFI** C.S.

(subamendement op amendement nr. 59)

Het voorgestelde punt 1/5 (nieuw) aanvullen met de woorden: *« voor zover de wetenschappelijke gegevens beschikbaar zijn;».*

Verantwoording

Voorzichtige herformulering met betrekking tot het gebrek aan toegewezen middelen inzake gezondheids- en milieubeleid.

Nr. 126 VAN MEVROUW **EL YOUSFI** C.S.

(subamendement op amendement nr. 68)

In het voorgestelde punt 1/14 (nieuw) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) de woorden «bestaande maatregelen van secundaire preventie» **vervangen door de woorden** «bestaande preventiemaatregelen»;

Justification

Cette reformulation reprend les éléments présents dans les amendements n°s 24, 85, 101 et 107 portant sur le point 1 du dispositif.

N° 124 DE MME **EL YOUSFI** ET CONSORTS

(sous-amendement à l'amendement n° 58)

Compléter le point 1/4 (nouveau) proposé par ce qui suit:

«tout en tenant compte que le sous-investissement actuel en santé environnementale constitue un facteur limitant qui doit également entrer dans l'équation;».

Justification

Bien que les mesures doivent être guidées par des preuves scientifiques solides, l'insuffisance actuelle d'investissements en santé environnementale peut retarder la prévention efficace. Les politiques doivent donc intégrer ces contraintes tout en ciblant prioritairement les facteurs à fort impact.

N° 125 DE MME **EL YOUSFI** ET CONSORTS

(sous-amendement de l'amendement n° 59)

Insérer dans le point 1/5 (nouveau) proposé les mots *« dans la mesure des données scientifiques disponibles;»* **entre les mots** «de déterminer» **et les mots** «au minimum les éléments suivants».

Justification

Reformulation prudente quant au manque de moyens alloués en matière de politique sanitaire et environnementale.

N° 126 DE MME **EL YOUSFI** ET CONSORTS

(sous-amendement à l'amendement n° 68)

Dans le point 1/14 (nouveau) proposé, apporter les modifications suivantes:

a) supprimer le mot «secondaire»;

b) de woorden «zolang hiervoor onvoldoende wetenschappelijke onderbouwing bestaat» **vervangen door de woorden** «zolang er niet meer middelen worden geïnvesteerd in onderzoek naar de verbanden tussen milieu en gezondheid».

Verantwoording

Het woord «secundair» wordt weggelaten, aangezien milieupreventie niet naar de achtergrond mag worden verwezen. Het einde van de zin wordt aangepast om te verduidelijken dat het screeningsbeleid niet mag worden gesegmenteerd zolang er niet meer in dit domein wordt geïnvesteerd.

Nr. 127 VAN MEVROUW **EL YOUSFI C.S.**

(subamendement op amendement nr. 111)

In het voorgestelde punt 11/1 (nieuw), de woorden «vijfenveertig jaar» vervangen door de woorden «veertig jaar».

Verantwoording

Indien men de leeftijdsgroep van veertig- tot vijfenveertig-jarigen evalueert, is het logisch om de opportuniteit van screening vanaf veertig jaar (en niet pas vanaf vijfenveertig jaar) te onderzoeken.

Nr. 128 VAN MEVROUW **THORON**

(subamendement op amendement nr. 54)

In het voorgestelde punt 17/20 (nieuw), de woorden «van vrouwen» doen vervallen.

Verantwoording

Dit punt moet natuurlijk betrekking hebben op het individuele gedrag van vrouwen, maar ook op dat van mannen. Het onderscheid op basis van geslacht is niet gerechtvaardigd.

b) remplacer les mots «tant qu'il n'y a pas de fondement scientifique suffisant dans ce sens» **par les mots** «tant qu'il n'y a pas davantage de moyens investis dans la recherche sur les liens entre environnement et santé».

Justification

Le mot «secondaire» est retiré car la prévention environnementale ne peut pas être reléguée au second plan. La fin de la phrase est également modifiée dans le but de souligner qu'il ne faut pas segmenter le dépistage tant qu'on n'investit pas plus dans ce domaine.

N° 127 DE MME **EL YOUSFI ET CONSORTS**

(sous-amendement à l'amendement n° 111)

Dans le point 11/1 (nouveau) proposé, remplacer les mots «quarante-cinq ans» par les mots «quarante ans».

Justification

Si on évalue les quarante à quarante-cinq ans, la logique est d'évaluer l'opportunité dès quarante ans (et pas quarante-cinq).

Nadia EL YOUSFI.
Fatima AHALLOUCH.
Özlem ÖZEN.
Hajib EL HAJAJI.

N° 128 DE MME **THORON**

(sous-amendement à l'amendement n° 54)

Dans le point 17/20 (nouveau) proposé supprimer les mots «des femmes».

Justification

Ce point doit viser le comportement individuel des femmes, mais aussi celui des hommes. La distinction de sexe ne se justifie pas.

Stéphanie THORON.